

Lunds Universitet
Socialhögskolan
Socialt arbete med inriktning
mot kulturmöten och integration
SOL 066
Vårterminen 2005

FÖRÄLDRARS BEHOV OCH ÖNSKEMÅL AV FÖRÄLDRASTÖD

– en enkätundersökning i Landskrona kommun

Författare: Sandra Andersson
Marie Eriksson
Handledare: Alexandru Panican

Abstract

The aim of the work was to gather information on parents' reflections on their own need for parental support in their role as parents. Where a need was expressed we investigated what form of support was desired and who should provided it. We also wished to find out if there were any differences or similarities in the needs and wishes expressed by the parents. The questions posed were: Did the parents feel that they needed support in their roles as parents? If so, what sort of support did they want? Who should provide this support? What differences or similarities were expressed in the parents needs and wishes for support?

A questionnaire study was carried out within Landskrona. The results showed that a majority of parents expressed a limited need for some form of support in their parental role. First and foremost, the parents expressed a wish for informal support from friends and family and also from nursery or primary schools. The parents who declared that they had no need of support nevertheless often still expressed a wish for some form of support and, in fact, often had themselves experience of such support.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord	4
1. INLEDNING	5
1.1 Problemformulering.....	5
1.2 Syfte och frågeställningar	6
1.3 Begreppsdefinitioner.....	6
1.4 Metod och urval	7
1.4.1 Tillvägagångssätt i sammanställning och tematisk redogörelse av enkäter	9
1.4.2 Resultatens tillförlitlighet	10
1.4.3 Källkritik.....	11
1.5 Fortsatt framställning.....	12
2. AVHANDLING	12
2.1 Tidigare undersökningar	12
2.1.1 Stöd i föräldraskapet.....	12
2.1.2 Samhällets och föräldrarollens förändring	13
2.2 Teori.....	16
2.2.1 Gemeinschaft och Gesellschaft	16
2.2.2 System och livsvärld.....	17
2.2.3 Giddens samhällsteori.....	19
2.3 Sammanställning och redogörelse	20
2.3.1 Sammanställning av svaren från enkäterna	21
2.3.2 Delsammanställning av svaren från enkäterna	23
2.4 Tematisk redogörelse	26
2.4.1 Kön	27
2.4.2 Respondentens födelseår	28
2.4.3 Respondentens födelseland.....	30
2.4.4 Utbildning.....	31
2.4.5 Civilstånd.....	32
2.4.6 Barn	33
3. ANALYS	35
3.1 Analys av tendenser och mönster	35
4. AVSLUTNING	38
4.1 Sammanfattning	38
4.2 Slutdiskussion	39
5. KÄLLFÖRTECKNING	44
Bilaga 1. Enkät	46
Bilaga 2. Sammanställning av enkäter	50

Förord

Att skriva om föräldrastöd i någon form var självklart för oss båda redan innan vi började prata om att ens skriva uppsatsen tillsammans. Detta för att vi under vår praktiktermin sett att föräldrastöd var något man pratade om och ville utveckla samt att vi såg att det fanns ett faktiskt behov av föräldrastöd. Diskussionerna gick varma om vad vi skulle skriva och hur vi skulle rikta vår uppsats och det har funnits många olika alternativ till inriktningar. Det som vi till sist bestämde oss för var att bland annat titta på hur föräldrar själva ser på sitt behov av föräldrastöd i sin föräldraroll.

Vi vill tacka våra respondenter för att de tagit sig tid till att svara på frågorna i vår undersökning. Utan respondenternas välvilja att ge av sin tid samt att dela med sig av sina erfarenheter skulle det inte varit möjligt att genomföra vår undersökning.

Ett stort tack vill vi även ge till vår handledare Alexandru Panican för att han gett oss god handledning och engagemang. Vi vill även tacka honom för att han trott på oss när vi ville genomföra denna undersökning samt för att han gett oss andra och tydliga vinklingar på det vi skrivit.

Vi vill även rikta en tacksam tanke till Dylan Selway som hjälpte oss med översättningen på vårt abstract.

Till sist vill vi även tacka våra familjer för allt stöd de gett oss under detta arbete.

1. INLEDNING

1.1 Problemformulering

Under sjätte terminen på Socionomutbildningen i kursen ”Kulturmöten och integration” diskuterade vi hur förändringarna i samhället har ändrat spelplanen för individerna som lever i samhället, inte då minst för barnen. Idag skaffar vi inte barn endast för att överleva, utan barn har på sätt och vis blivit en status eller något som man skaffar bara för att man vill det. Även synen på föräldraskapet har förändrats över tid och vi översköljs av budskap från både media och samhället, som gör att vi sätter upp en ”idealbild” av hur en bra förälder ska vara. Samtidigt som det ställs krav på att vi ska göra karriär, har vi också blivit mer medvetna om att barn behöver stimulans och uppmuntran för att utvecklas positivt. Detta gör att många föräldrar kan känna sig stressade och förvirrade över sin roll som förälder. Giddens betecknar den tid vi lever i som en tvivlens tid. Vi kan inte längre göra som generationerna innan oss har gjort och vi måste hela tiden hitta nya vägar att gå (Giddens, Anthony, 1999). Denna förändring, anser vi, kan ha bidragit till att man inom kommunerna idag diskuterar hur man ska kunna stärka föräldrarna i sina föräldraroller.

Vi har på våra respektive praktikplatser under vår praktiktermin, på olika sätt, kommit i kontakt med begreppet föräldrastöd. Eftersom vi också har sett att det finns en debatt inom olika kommuner om vad för sorts förebyggande insatser man ska satsa på, när det gäller familjearbete, så bedömer vi att det är ett aktuellt ämne.

Vi började vår diskussion med att prata om vilka former av föräldrastöd som finns idag. Vår diskussion handlade även om hur föräldrarna själva kan tänkas se på de olika formerna av stöd som finns. Är det så att föräldrar överlag tycker att de har tillräckligt med stöd i form av släkt och vänner som det är eller är det många som anser att de behöver stöd i andra former för att klara av vardagen med sina barn? Vi frågade oss även om ifall de mer strukturerade formerna av stöd är tillgängliga för alla föräldrar i samhället eller om de bara är till för de föräldrar som redan är i kontakt med myndigheter? Andra frågor som vi ställde oss i början av vår diskussion var ifall alla föräldrar anser att det är bra att diskutera sina barn i grupp eller om flertalet skulle föredra individuella samtal samt vem föräldrarna vill ska ansvara för verksamheten? Ju längre vi kom i våra tankar om en C-uppsats ju mer ändrade vi inriktning till att börja tänka på vad föräldrar själv anser att de har för behov av föräldrastöd i sin föräldraroll och om de överhuvudtaget vill ha någon hjälp av andra. Litar föräldrar på sin egen intuition eller behöver man andras utlåtande? Vi

kom fram till att det skulle vara intressant att undersöka just frågan om föräldrar själva anser att de har behov av föräldrastöd i sin föräldraroll och i så fall av vem och i vilken form de vill erhålla det? Vi blev intresserade av att se på hur föräldrar i allmänhet ser på sitt behov av föräldrastöd och inte endast titta på hur de föräldrar som redan erhåller föräldrastöd genom myndigheter anser att detta stöd fungerar.

I vår uppsats tar vi utgångspunkten att det finns ett visst behov av föräldrastöd eftersom vi sett tendenser till detta på våra respektive praktikplatser, men även eftersom Folkhälsoinstitutet 2004:49 kom ut med en rapport; ”Nya verktyg för föräldrar – förslag till nya former av föräldrastöd”. Denna rapport visar, anser vi, att det idag är en allmän åsikt att det behöver finnas stöd för föräldrar som vill ha det.

Vi kommer att hålla perspektivet helt på hur föräldrar upplever sin situation och går följaktligen inte in på hur förändringarna i föräldraskapet har påverkat barnen. Definitioner av centrala begrepp i vår uppsats tas upp under rubriken 1.3 Begreppsdefinitioner.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med vår undersökning är att få kunskap om hur föräldrar själva ser på sitt behov av föräldrastöd i föräldrarollen och i så fall i vilken form och av vem de önskar föräldrastöd. Vi vill också undersöka om det finns skillnader eller likheter i behov och önskemål mellan föräldrar.

- Hur ser föräldrar på sitt behov av föräldrastöd i föräldrarollen?
- I vilken form önskar föräldrar föräldrastöd i föräldrarollen?
- Av vem önskar föräldrar föräldrastöd i föräldrarollen?
- Vilka likheter respektive skillnader finns det mellan föräldrars behov och önskemål av föräldrastöd?

1.3 Begreppsdefinitioner

Barn - Vi utgår från den definition som barnkonventionen i artikel 1 (2000) beskriver: ”I denna konvention avses med barn varje människa under 18 år, om inte barnet blir myndigt tidigare enligt den lag som gäller barnet” (s 35).

Förälder - Med förälder avser vi en vuxen som har ett ansvar för ett eller flera barn och som träffar/hanterar barnet/barnen i det egna hemmet regelbundet. Förälder kan vara biologiska-, adoptiv-, styv- eller familjehemsförälder. Med familjehemsförälder har vi gjort avgränsningen att barnet ska ha varit placerat i mer än 1 år.

Föräldraroll - Med föräldraroll avses den roll som föräldern anser sig ha gentemot barnet.

Föräldrastöd - Med föräldrastöd avser vi insatser från vänner/bekanta, släkt, förskola/skola, öppen förskola, rådgivning, föräldragrupp, Internet, litteratur och/eller annan form som föräldern själv anser stärker föräldrarollen. I vår fortsatta framställning kommer även begreppet stöd att vara likställt med vår definition på föräldrastöd.

Informellt stöd - Spontana vardagliga kontakter med såväl vänner/bekanta som förskola/skola.

Organiserat stöd - Planerade kontakter eller strukturerad information som t.ex. rådgivning och föräldragrupper.

1.4 Metod och urval

Vi har gjort en enkätundersökning med både kvantitativa och kvalitativa frågor (Bilaga 1). Detta för att kunna utläsa de skillnader och likheter som kan finnas, men även för att eventuellt kunna urskilja tendenser och mönster som skulle kunna vara avgörande för om och hur föräldrarna vill ha stöd och vad detta kan bero på.

Enkäten innehåller både frågor med fasta svarsalternativ samt öppna frågor där respondenten själv får beskriva det som efterfrågas. Vi valde att göra 80 enkäter. Med den tid vi har haft till vårt förfogande bedömde vi att detta antal var realistiskt. Vi är dock medvetna om att ett ännu större underlag skulle vara mer representativt om vi skulle vilja se på resultaten som gällande för hela Landskrona kommun. Det blev Landskrona för att det är en kommun med många nationaliteter och vi ville, i vår undersökning, kunna se på likheter och skillnader mellan olika föräldrar. Vi har inte eftersträvat att föräldern ska vara bosatt i Landskrona kommun utan endast vistas i kommunen vid tillfället för undersökningen. Detta har resulterat i att vi har 11 föräldrar som är bosatta utanför Landskrona kommun. Då deras svar inte utmärker sig i förhållande till de övriga så har vi valt att behandla dessa som likvärdiga med dem som är bosatta i kommunen.

Vi gjorde ett medvetet val att gå ut till offentliga platser där föräldrar kan tänkas vara på dagtid. Exempel på offentliga platser som vi befann oss på är caféer, lekplatser, öppna förskolor, arbetsförmedlingen, tågstationen samt vuxenutbildningar. Då vi endast har varit ute och gjort vår enkätinsamling på dagtid, så har det uppstått en viss riktning på respondenterna. Det har fallit sig så att många av föräldrarna som har svarat på enkäten har varit småbarnsföräldrar och kvinnor. Vi har valt att lämna enkäten till respondenterna och efter några minuter har vi hämtat de ifyllda enkäterna. Detta gjorde vi för att vår påverkan på respondenterna skulle vara så liten som möjligt. Det har däremot funnits tillfälle för respondenten att fråga om det har varit någon oklarhet i enkäten. På detta sätt har vi försökt att minimera missförstånd kring frågorna i enkäten. De tillfrågade har inte uppgett sitt namn. Det relativt stora underlaget gör det också ytterligare svårare för utomstående att koppla enskilda individer till respektive enkät. Föräldrarna valdes ut slumpmässigt, där medverkan var frivillig.

Bortfallet vi fick var 1 förälder som tackade nej till att svara på enkäten och ytterligare 4 stycken som efter att de blivit tillfrågade uppgav att de inte var förälder enligt vår definition. Föräldrarna som har svarat på enkäten har valts ut slumpmässigt genom att de har befunnit sig på en plats vi valde att bege oss till.

Det enda urval vi gjorde var att fråga om de hade barn som var under 18 år vid enkättillfället. Vi har avgränsat vår undersökning genom att koncentrera oss på föräldrars upplevelser och vi har inte tittat på föräldraskap ur barnens perspektiv.

Vi valde att lämna ut ett försättsblad, med en presentation av oss, till respondenterna efter det att de hade fyllt i enkäten. Den information som finns på försättsbladet till enkäten delgav vi även varje respondent muntligen innan de svarade på enkäten. Detta för att alla som valde att svara på enkäten skulle ha klart för sig vad undersökningen handlade om innan de gick med på att vara med i vår undersökning. Att vi även lämnade ut denna information skriftligen var för att respondenterna skulle kunna få tag på oss vid eventuella frågor om undersökningen efteråt.

Den kvantitativa metoden är användbar för att kunna säga något om den urvalsgrupp som undersöks (Holme och Solvang, 1997). Vår urvalsgrupp är föräldrar i Landskrona kommun. För att kunna se och mäta de skillnader och likheter som finns mellan olika föräldrar bedömde vi att den kvantitativa metoden var den som passade bäst utifrån vårt syfte med undersökningen. Det vi har tittat på är vad de flesta i vår undersökning har svarat och sett detta som representativt för hela gruppen. Genom att använda en kvantitativ metod kunde vi styra respondenterna att svara på

de frågeställningar vi valde att titta på. På så sätt har vi fått det material vi eftersträvade från början. Den kvantitativa metoden möjliggör även en generalisering av informationen. Svagheten med den kvantitativa metoden är att det finns en risk att den information som samlas in inte är relevant för undersökningens frågeställning (Holme och Solvang, 1997). För att komma runt denna risk valde vi att utgå från vårt syfte och våra frågeställningar när vi formulerade frågorna i enkäten. En annan risk med denna metod är att respondenterna kan låta bli att svara på frågorna i enkäten. På så sätt påverkas undersökningens tillförlitlighet (ibid.). Genom att vi valde att fråga en eventuell respondent om personen i fråga ville vara med i undersökningen, så fick vi inte ett stort bortfall på vare sig enkäten eller på svaren i den.

1.4.1 Tillvägagångssätt i sammanställning och tematisk redogörelse av enkäter

Vi var ute i Landskrona kommun under tre dagar. Då vi per dag var ute ungefär 5 timmar, så tog det oss 15 aktiva timmar att få in det underlag vi eftersträvade. För att få ett grepp om de 80 enkäterna gjorde vi först en överskådlig sammanställning av alla variablerna och de svar som kunde räknas och mätas (Bilaga 2). De svar som var öppna, det vill säga som inte hade något svarsalternativ, valde vi att titta på först i den tematiska redogörelsen. Vi gjorde även en ingående sammanställning där vi använde oss av siffror istället för den text som svaren innehöll. Sammanställningen gjordes som ett kalkylblad och användes som ett rent arbetsmaterial av oss när vi skulle analysera vår undersökning. Med denna sammanställning som underlag gjorde vi även en delsammanställning med svaren från fråga 1 som indelning. Vi frågade efter respondentens behov av stöd i sin föräldraroll. Svarsalternativen var **helt**, **delvis** samt **inte alls**.

I den tematiska redogörelsen delades materialet in i 6 olika teman för att utifrån dessa teman kunna korsa respondenternas olika svar. Bakgrundsvariablerna, förutom hemkommun, boende, samt barnets/barnens födelseår, i vår enkät utgjorde dessa teman. De 6 temana blev således: **kön**, **respondentens födelseår**, **respondentens födelseland**, **utbildning**, **civilstånd** samt **barn**.

I både rubrikerna 2.3 Sammanställning och redogörelse och 2.4 Tematisk redogörelse valde vi att göra sammanräkningen för hand. För att få ett så säkert resultat som möjligt dubbelkollade vi alla siffror, det vill säga att vi räknade dessa tills vi fick samma svar minst två gånger. Vi la enkäterna uppdelade i de tre olika svarsalternativen: **helt**, **delvis** samt **inte alls**, eller temana och räknade varje fråga för sig. Varje svar eller uppdelning behandlades alltså för sig och detta innebar en hel del bläddrande i materialet. Vi valde denna metod för att vi inte hade tillgång till

något statistikprogram, vilket hade underlättat arbetet. Detta gjorde även att vi har haft svårt att presentera några tabeller i uppsatsen för att underlätta överskådligheten av materialet för läsaren.

Som vi tidigare beskrivit har vi inte eftersträvat att respondenterna ska vara bosatta i Landskrona kommun utan endast vistas i kommunen vid tillfället för undersökningen. Dessutom kan vi se att boendeform och kommuntillhörighet inte är relevant att redogöra för utifrån vårt syfte och frågeställningar. Vi kan inte heller se att det går att utläsa några generella mönster utifrån dessa två bakgrundsvariabler. Till sist gjorde vi en analys av mönster och tendenser på de 6 temana där vi ytterligare jämförde respondenternas olika svar och kopplade detta till teorier.

1.4.2 Resultatens tillförlitlighet

Vi bedömer att våra resultat har hög validitet, det vill säga att vi har undersökt det vi avsåg att undersöka, eftersom vi utgick från vårt syfte och från våra frågeställningar då vi utformade frågorna till vår enkät. Eftersom vi utgick från vårt syfte när vi utformade våra enkäter så fick vi även svar som vi kunnat koppla till och analysera utifrån vårt syfte och frågeställningar.

Gällande reliabiliteten, det vill säga hur mätningar, tolkningar och bedömningar i en undersökning gjorts, i vår undersökning så bedömer vi även den vara hög. Vi har 80 insamlade enkäter som samlats in genom att vi delat ut den till de personer som varit föräldrar enligt vår definition. Vi har gett respondenterna egen tid till att fylla i och läsa enkäten utan att vi påverkat dem genom att ställa frågorna till dem, vilket gör att vi inte bedömer att det funnits några större bidragande faktorer till intervjuareffekter. Dock har det funnits möjligheter för respondenterna att fråga oss om det varit något som de inte ansett klart eller något de inte förstått.

Tillförlitligheten i informationen i våra insamlade enkäter anser vi vara hög även på grund av det stora underlag vi har samt att respondenterna fick vara anonyma. Dock är vi medvetna om att de svarande mestadels är småbarnsföräldrar samt kvinnor vilket kan snedvrída tillförlitligheten något. Dock har vi utfört vår enkätundersökning på olika offentliga platser, även på platser som inte enbart småbarnsföräldrar vistats på, vilket gör att vårt urval ändå blivit blandat. En annan faktor som vi ser kan snedvrída tillförlitligheten i våra resultat är att några av frågorna har tolkats olika eller varit svårtolkade. Dock handlar detta enbart om ett fåtal frågor.

Att vi gjort undersökningen i Landskrona kommun gör att vi inte kan generalisera resultaten till att gälla genomgående i Sverige, men väl att vi kan se tendenser och mönster hos de föräldrar som ingår i vår undersökning.

1.4.3 Källkritik

Vi har bland annat använt oss av ”Statens offentliga utredningar” (SOU 1997:161) i vår litteraturgenomgång. Från denna har vi använt oss av de fakta som de tar upp om samhällets och föräldrarollens förändring genom de senaste årtiondena. Detta speglar vad vi vill titta på angående samhället i vår uppsats och därför bedömer vi detta vara intressant. Utredningen handlar om stöd i föräldraskapet och uppdraget var att föreslå hur stödet till föräldrar kunde utvecklas och stimuleras vilket även i stort stämmer med vår undersökning. Att det är en statlig utredning gör att vi bedömer tillförlitligheten vara stor.

Vi har även använt oss av en rapport från Folkhälsoinstitutet, ”Nya verktyg för föräldrar – förslag till nya former av föräldrastöd”, 2004:49. Rapporten hade som syfte att samla in, analysera och sprida kunskap om hur föräldrastöd av olika slag kan utformas, vilket vi bedömer vara intressant att titta på utifrån vår uppsats syfte. Rapporten är utförd av Folkhälsoinstitutet på uppdrag av regeringen. Eftersom även denna litteraturanvändning är utförd på uppdrag av regeringen bedömer vi även här att tillförlitligheten är stor.

Margareta Bäck-Wiklund och Birgitta Bergstens bok ”Det moderna föräldraskapet – en studie av familj och kön i förändring” (1997) bedömer vi ha bra relevans samt tillförlitlighet då det är en undersökning av familjen och kön i förändring. Vi har använt oss av det material de skriver om Tönnies teori om Gemeinschaft och Gesellschaft och Habermas teori om system och livsvärld. Detta för att få ett perspektiv på begreppen som går att koppla till de förändringar i samhället och inom familjen som vi bedömer relevanta.

Jørn Falck kapitel om Ferdinand Tönnies, Heine Andersens kapitel om Jürgen Habermas och Lars Bo Kaspersens kapitel om Anthony Giddens är hämtade från antologin ”Klassisk och modern samhällsteori” (2003). Vi bedömer att dessa kapitels tillförlitlighet är god då antologin är en, av Lunds universitet godkänd studielitteratur. Dock är det en sekundärkälla vilket innebär att varje kapitel författare tolkar teoretikern. Detta kan föra med sig att författaren lägger texten utifrån sitt eget perspektiv.

Anthony Giddens ”Sociologi” (2003) är även den en litteratur som används av Lunds universitet i studie syfte. Den är dessutom en av de ledande introduktionsböckerna till sociologistudier världen över idag, vilket gör att vi bedömer den som tillförlitlig.

1.5 Fortsatt framställning

I vår fortsatta framställning inleder vi med att presentera tidigare undersökningar som vi har använt oss av och som vi bedömer vara relevanta för vårt syfte, detta följs av en beskrivning av teorier som vi senare kopplar till vårt undersökningsmaterial. Därefter gör vi en överskådlig sammanställning samt en delsammansställning av svaren från enkäterna. Resultaten samt tendenser och mönster i undersökningen presenteras i den tematiska redogörelsen och i analysen. Vi avslutar med en sammanfattning och en slutdiskussion.

2. AVHANDLING

2.1 Tidigare undersökningar

Vi kommer först att göra en historisk framställning dels över stöd i föräldraskapet utifrån ett politiskt perspektiv och dels över hur föräldrarollen och samhället har förändrats under de senaste årtiondena. Detta gör vi för att belysa att ämnet har varit aktuellt vid ett flertal tillfällen under årens lopp.

2.1.1 Stöd i föräldraskapet

I rapport nr 2004:49 ”Nya verktyg för föräldrar – förslag till nya former av föräldrastöd” beskrivs att behovet av föräldrastöd eller föräldrautbildning har diskuterats i olika omgångar sedan 60-talet. Rapporten är gjord av Folkhälsoinstitutet på uppdrag av regeringen. Det har sedan dess gjorts tre olika utredningar på ämnet: 1968 –Barnstugeutredningen (som en del i betänkandet om förskolan), 1978 samt 1980 –Barnomsorgsgruppen (2 särskilda betänkanden) och 1997 – Utredningen om föräldrautbildning. Med den senaste utredningen rapport 2004:49, från vilken vi hämtat dessa uppgifter, har det alltså gjorts 4 utredningar på cirka 40 år.

I Barnstugeutredningen 1968 skissades det på en föräldrautbildning i 3 delar. Den skulle rikta sig till blivande föräldrar på mödravårdscentraler, för föräldrar på barnhälsovården samt för elever i grundskolan och gymnasieskolan. Som komplement till den organiserade verksamheten lyftes föräldrautbildning via radio och TV fram.

1973 fick Barnomsorgsgruppen i uppdrag att utreda frågan ytterligare. Utredningen lämnade två särskilda betänkande. 1978 handlade det om en föräldrautbildning som skulle ges vid tiden kring barnets födelse och 1980 gällde betänkandet för föräldrar med förskole- samt skolbarn.

Barnomsorgsgruppen föreslog 3 mål för föräldrautbildningen: att öka kunskaper, att skapa möjligheter till kontakter föräldrar emellan samt att skapa en medvetenhet om de samhälleliga förhållandena.

1997 föreslog gruppen som höll i ”Utredningen om föräldrautbildningen” att begreppet ”föräldrautbildning” skulle ersättas av ”stöd i föräldraskapet”. De underströk också vikten av att föräldrar engagerade sig, t.ex. genom att de själva startade grupper för att kunna stödja varandra. På så sätt kom föräldrars egna frågor och intressen fram som ett underlag för de diskussioner man hade i grupperna. Det var också av yttersta vikt att föräldrar kände sig delaktiga i sina barns förskola/skola och att det fanns ett starkt föräldrainflytande. Utredningen pekar på de förändringar som har skett i familjestrukturen och med de, som utredningen uttrycker, komplicerade familjemönster som följd. De anser att kontakten mellan generationerna har minskat av olika anledningar och nya former för nätverk och möjligheter till mötesplatser är av stor betydelse för dagens föräldrar för att de ska känna sig trygga i sin roll.

Den senaste utredningen, som Folkhälsoinstitutet fick i uppdrag 2001, hade som syfte att samla in, analysera och sprida kunskap om hur föräldrastöd av olika slag kan utformas. Det utredningen bland annat kom fram till 2004 var att den utvecklingen som redan har påbörjats kring föräldrastöd i samhället ska främjas. Detta kan göras genom att tillsätta samordnare med huvuduppgift att se till så att samarbetet mellan de olika instanserna inom kommunen fungerar. Med kommunala instanser här menas de myndigheter och andra organisationer och föreningar som på något sätt kommer i kontakt med föräldrar och barn. Utredningen har även gett förslag på en hel del olika former av föräldrastöd (Statens folkhälsoinstitut, 2004:49).

2.1.2 Samhällets och föräldrarollens förändring

Enligt en, av staten gjord, utredning har föräldraskapet förändrats på många sätt de senaste 20 åren på så sätt att ansvaret har förändrats genom att samhället idag präglas av högre komplexitet, snabbare förändringstakt samt nya förutsättningar för föräldraskap. I samhället ställs krav på ökad effektivitet och en snabbare förändringsbenägenhet.

Föräldrar har idag mindre tid för sina barn och idag är kontakten mellan olika generationer i allmänhet inte lika utbredd som den var tidigare. Barn träffar sina mor- och farföräldrar mer sällan än vad barn förr gjorde, mycket på grund av att mor- och farföräldrar är mer aktiva i yrkesliv och föreningsliv (SOU 1997: 161).

Samhället idag präglas av många förändringar som påverkar föräldrars och familjers situationer. En del av dessa förändringar beror på besparingar och rationaliseringar inom verksamheter där barn vistas dagligen så som i skola, förskola och fritidsverksamheter. Andra förändringar beror på ändrade bidragssystem, ekonomiska och sociala förhållanden samt förändringar på arbetsmarknaden (SOU 1997: 161).

Sedan 1970-talet har det skett förändringar även i familjestrukturen och familjebildningen. Det är mer förekommande idag att familjer har komplicerade familjemönster t.ex. att en familj består av sammanflyttade par med barn från tidigare äktenskap. År 1990 hade mer än hälften, 55 %, av alla nyfödda barn föräldrar som var gifta och 36 % hade föräldrar som var samboende. 9 % av de nyfödda barnen hade ensamstående mödrar. Gifta eller samboende med två barn var den vanligaste familjetypen, vilket utgjorde 34 % av alla familjer. Andelen barn som lever med båda sina biologiska föräldrar har sjunkit från mitten av 1980-talet, vilket särskilt gäller tonåringar och inte i samma utsträckning de yngre barnen.

Arbetslösheten bland unga människor och bland barnfamiljer är högre idag än tidigare. Detta påverkar familjens ekonomi, självkänsla, status och tilltro till framtiden, dvs. faktorer av grundläggande betydelse i föräldraskapet. Arbetslösheten är högre för ensamstående kvinnor med förskolebarn än för sammanboende kvinnor med förskolebarn. År 1995 saknade närmare 40 % av ensamstående kvinnor med barn under 7 år arbete, vilket nästan är en fördubbling jämfört med år 1988. År 1990 levde 18 000 barn i familjer i vilka varken pappan eller mamman hade arbete. År 1995 hade denna barngrupp ökat till cirka 100 000 och 230 000 barn hade minst en förälder som var arbetslös. Detta är en ökning med 175 000 sedan år 1990. Invandrarfamiljer och familjer med ensamstående mödrar har drabbats hårdast. Den stigande arbetslösheten har främst drabbat småbarnsföräldrar, både män och kvinnor. När det gäller arbetslöshetens utveckling visar arbetskraftsundersökningarna att det är de yngre och särskilt de ensamstående mödrarna, som har haft den mest negativa utvecklingen (SOU 1997: 161).

Trots besparingar inom servicesektorn har barnomsorgen de senaste åren byggts ut och blivit en rättighet för alla, dessutom har efterfrågan på barnomsorg ökat. Utredningen pekar på att personal inom barnomsorgen inte kan avsätta lika mycket tid som tidigare till den dagliga kontakten eller för träffar med föräldrarna. Andra effekter av de besparingar som gjorts är att antalet öppna förskolor och dess öppethållande har minskat eller begränsats och detta, menar utredningen, lett till att den föräldrastödjande verksamheten till hemmaföräldrar och deras barn

delvis har försvunnit. Även inom skolan syns besparingarna genom att man har större klasser, minskade insatser för barn med särskilda behov samt minskade elevvårdsresurser. En följd av detta är att den psykiatriska barn- och ungdomsvården har fått en ökad belastning samtidigt som även dessa är utsatta för besparingar (SOU 1997: 161).

Samhället av idag präglas av en snabb teknisk utveckling med bland annat ett utbud i media som är stort skilt från förr och som påverkar spridning av information och levnadsvanor. Idag finns TV, video, och datorer i de flesta hushållen och många kan på detta sätt kommunicera med andra i Sverige eller i övriga världen. Utbudet i media och den framgående tekniken gör att föräldrar kan få aktuell information och vägledning. Detta kan, enligt utredningen, leda till att klyftorna mellan olika grupper i samhället ökar eftersom en del kan ta del av denna information och teknik medan andra inte kan det. Samtidigt som utbudet i media är positivt finns även en negativ aspekt av det. Genom reklam och våld i media, utbudet av varor i butiker samt påverkan från kompisar utsätts barn för kommersiellt tryck. Detta påverkar familjernas syn på sin tillvaro och kan skapa en känsla av otrygghet och otillräcklighet i dess vardagliga tillvaro och inför framtid. Föräldrar kan känna att de har svårt att sätta emot dessa påverkansfaktorer som familjen utsätts för.

Föräldrar förväntas idag att klara av både föräldraskap och förvärvsarbete samtidigt som tempot i samhället ökar. Saker som undergräver föräldraskapet är arbetslöshet och dålig ekonomi medan faktorer som upphöjer föräldraskapet är ”förmåga till egen försörjning, förekomsten av goda miljömässiga och andra förhållanden i bostadsområdet, samhällets service och ekonomiska stöd till barnfamiljerna” (SOU 1997:161, s 59). Andra stödjande faktorer är familjers nätverk och sammanhang som de ingår i, så som skola, föreningsliv och fritidsverksamheter.

Många föräldrar känner ett socialt tryck på att lyckas. Idag är det viktigt att lyckas att förverkliga sina ideal och mål som de själva eller andra förväntar av dem. Som förälder kan man känna stress över att inte uppfylla dessa förväntningar, eller för att de ensamma har ansvar för barn, ekonomi, boende mm. En annan förändring för dagens föräldrar är dess medvetenhet om föräldrarollens betydelse. Enligt utredningen arbetar många föräldrar aktivt med sitt föräldraskap, de söker kunskap, information och kontakt med andra föräldrar. En positiv förändring, som utredningen tar upp, och som skett de senaste 20 åren är att jämställdheten mellan män och kvinnor ökat, vilket gjort att papporna av idag tar mer ansvar för sina barn och för papparollen än tidigare.

2.2 Teori

2.2.1 Gemeinschaft och Gesellschaft

Dessa begrepp är en dikotomi som skapades av Ferdinand Tönnies år 1889. Tönnies menade att det som förbinder människor är ”baserat på ömsesidighet, på det inbördes förhållandet av krav och prestationer som är konstituerade för gruppen som socialt system” (Andersen & Kaspersen, 2003, s 68-69). Förhållandet mellan människor kan man förstå på två olika sätt. Det ena sättet är ett reellt och organiskt liv, som gemenskapens väsen, det vill säga vad Tönnies benämner Gemeinschaft. Det andra sättet att förstå förhållandet mellan människor är ett ideellt och mekaniskt förhållande, som sällskapets begrepp, det som Tönnies benämner Gesellschaft. Tönnies exempel på skillnaden mellan dessa två olika sätt att se på förhållandet mellan människor uttrycker han som:

All förtrolig, hemtam, exklusiv samexistens ska tolkas som liv i gemenskap. Sällskap, det är offentligheten, det är världen. I gemenskap med sina egna är man från födseln förbunden genom allsköns väl och ve. I sällskap går man in som i ett främmande land. Ynglingen varnas för dåligt sällskap, medan uttrycket dålig gemenskap skorrar i öronen (Andersen & Kaspersen, 2003, s 69).

Gemeinschaft och Gesellschaft är det som Tönnies kallar för normaltyper, mellan vilka det verkliga livet rör sig.

Gemeinschaft som normaltyp betecknar de inre band mellan människor; släktskap, grannskap, platsens sedvänjor, samt vänskap. Andra yttre former för Gemeinschaft är exempelvis hus, by samt landsortsstad. Enligt Bäck-Wiklund och Bergsten står Gemeinschaft för ett samhälle där grundläggande behov och känslor tillfredställs. Samhället i Gemeinschaft bygger på kärlek och solidaritet och invånarna lever som hela individer med en känd historia och en relativt förutsägbar framtid (Bäck-Wiklund & Bergsten, 1997). Folket är Gemeinschafts generella begrepp, vilket Jørn Falck menar är ”förenat genom inre band, språk, sedvänjor, och trosuppfattningar samt den religiösa, i princip universella gemenskapen” (Andersen & Kaspersen, 2003, s 69).

Gesellschaft däremot handlar om de yttre banden, där människor möts som intresse- och utbytespartner. Gesellschaft utspelar sig mest i storstaden, men finns i olika grader överallt i samhället. I Gesellschaft är det en konfliktspekt som är det dominerande, men konflikterna hålls i schack ”av konventioner och överenskommelser, politisk och offentlig debatt” (Andersen & Kaspersen, 2003, s 70). Gesellschaft är ett samhälle med relationer som präglas av rationalitet, det är ett samhälle där invånarna endast delvis är relaterade till varandra och där bara vissa behov och känslor kan tillfredställas. Innehållet i relationerna i Gesellschaft styrs av egennyttan och dessa

relationer bekräftas genom att invånarna ingår kontrakt med varandra, antingen skrivna eller oskrivna (Bäck-Wiklund & Bergsten, 1997). Skillnaden mellan Gemeinschaft och Gesellschaft kan sägas vara skillnaden mellan att dela och byta, där det är saker som delas och bytas, inte känslor.

Gemeinschaft och Gesellschaft handlar även om den mänskliga viljan och tankeverksamheten. Tönnies skiljer mellan ett tänkande som är underkastat viljan och en vilja som är underkastad tänkandet. Människans vilja i den första bemärkelsen kallar Tönnies för *väsenvilja* och viljan i den andra bemärkelsen kallar han för *valvilja*. Till de olika formerna av Gemeinschaft (släktskap, grannskap och vänskap) kopplar man tre nivåer av väsenviljan; behag, sedvana och minne. Behaget är dess animaliska form, det vill säga att andas, äta och dricka samt viljan att fortplanta sig. Sedvanor innebär en dragning till vissa ting, vilken man fått förvärvat genom erfarenhet, träning och kultivering. Minnet är gemenskapens andliga form där en viss föreställning om något tar sin utgångspunkt i ett kollektivt, mytiskt minne. Valviljan hör samman med Gesellschaft och omfattar syftet med en handling, ett mål som ska uppnås. För att nå målet reflekterar man över och väljer vissa yttre medel så som strävan, beräkning och medvetenhet. Till Gesellschaft hör den ekonomiska, politiska och vetenskapliga människan –valvilliga personer. Det generella begreppet här är nationen, staten och nationsstaten (Andersen & Kaspersen, 2003).

Gemeinschaft och Gesellschaft utgör alltså två olika handlingstyper. Den ena som är väsenviljan i Gemeinschaft som drivs av känslor, sedvanor och samvete och som handlar oreflekterat i överensstämmelse med drivkraften. Helheten i Gemeinschaft utgörs av mål och medel. Den andre handlingstypen, valviljan i Gesellschaft, försöker förverkliga en idé genom ett reflekterande sätt, oavsett om det strider mot dess inre drivkrafter eller ej. Mål och medel är åtskilda i Gesellschaft. Dock utgör alla sociala förbindelser både viljetyperna. Både väsenviljan och valviljan innehåller rationellt handlande (Andersen & Kaspersen, 2003).

2.2.2 System och livsvärld

Dessa begrepp skapades av Jürgen Habermas. Habermas analyserar, enligt Bäck-Wiklund och Bergsten (1997), samhället utifrån en systemvärld och en livsvärld, var och en med sina specifika normer, tankestrukturer och språk. De menar också att Habermas utgår ifrån att kommunikationen och utbytet mellan systemvärlden och livsvärlden inte fungerar på ett tillfredställande sätt. Enligt Heine Andersen menade Habermas att man kan betrakta samhället och det sociala livet utifrån två

perspektiv, ”vart och ett karakteriserat av sin organisationsprincip, sin rationalitetsform och sin handlingsorientering” (Andersen & Kaspersen, 2003, s 434).

Med systemet menas det ekonomiska och det politiskt-administrativa som är underkastat styrningsmedierna makt och pengar. Makt och pengar fungerar som anonyma medier som ”kan koordinera och organisera stora komplexa handlingssystem, så att de fungerar på ett relativt stabilt och effektivt sätt” (Andersen & Kaspersen, 2003, s 434). I systemvärlden antas ”teknologins lagar, byråkratins regelsystem och rationalitet härska” (Bäck-Wiklund & Bergsten, 1997, s 32). Aktörerna handlar egocentriskt rationellt för att uppnå och maximera sina individuellt uppsatta mål. Det utmärkande för medierna, makt och pengar, är att de fungerar relativt oberoende av en rationellt välmotiverad konsensus om handlingsmål, normer och situationstolkningar, vilket gör att de fungerar kommunikationsbesparande. Aktörerna förhåller sig strategiskt och egocentriskt rationellt mot andras handlingar när de är underkastade styrningsmedierna. Styrningsmedierna fungerar utifrån förväntningar om belöningar eller straff som faktiskt beteendet resulterar i (Andersen & Kaspersen, 2003).

Heine Andersen menar att livsvärlden består av mening, solidaritet och personlig identitet vilket endast kan frambringas genom språklig kommunikation. Livsvärlden är världen sett utifrån ett deltagarperspektiv, vilken är strukturerad av meningsfulla symboler som förmedlas genom språklig, förståelseorienterad kommunikation. Konsensus, bygger i livsvärlden, på integration och handlingskoordination, som bildas kommunikativt genom att man erkänner giltigheten i språkliga yttranden. Det är en social integration till skillnad från systemet som bygger på systemintegration. I den sociala integrationen handlar man utifrån samtycke om situationstolkningar, handlingsmål, moral och självförståelse. Eftersom denna konsensus baseras på språklig kommunikation kan den alltid ifrågasättas (Andersen & Kaspersen, 2003). Rationaliteten i livsvärlden bygger på ”intersubjektivitet och närhet i de mellanmännsliga relationerna och samlevnadsformerna” (Bäck-Wiklund & Bergsten, 1997, s 32).

Habermas utvecklade en tes om att systemet koloniserar livsvärlden. Vad som menas med detta är, enligt Heine Andersen, att ”koloniseringen uppstår genom att systemet på grund av inbyggda funktionsbrister och kristendenser hela tiden tvingas att försöka utvidga sin målrationella styrningskapacitet på bekostnad av livsvärldens kommunikativa rationalitet” (Andersen & Kaspersen, 2003, s 442). Exempel är, att företagen genom den konkurrens som finns, tvingas att försöka påverka sina konsumenters behov och identitetsuppfattning genom

markandsföring och reklam. Styrningsmedierna kännetecknas av att de fungerar enligt rationalitetens logik och på så sätt upphäver den kommunikativa rationaliteten. Detta resulterar i kriser i livsvärlden som uttrycks genom ”upplevelser av meningslöshet, bristande tilltro till legitimiteten hos de politiska institutionerna, bristande solidaritet och osäkerhet om den personliga identiteten och var man hör hemma” (ibid.). Även Bäck-Wiklund och Bergsten (1997) menar att systemvärldens värdesystem har blandats med och även trängt ut livsvärldens värdesystem, vilket lett till att människor blir mindre mänskliga och grundläggande humanistiska värden hotas.

2.2.3 Giddens samhällsteori

Vi lever, enligt Anthony Giddens, i en föränderlig värld. På grund av globaliseringen så har världen krympt och blivit mer oförutsägbar. Med detta menar Giddens att tid och rum är lika var man än befinner sig på jordklotet. Det finns inte längre några fysiska hinder för att komma i kontakt med dem som bor på andra sidan jorden. Vi är inte begränsade av årstider eller hur klimatet är där just vi lever. I och med detta är de kulturella skillnaderna inte längre så stora. Genom de olika media som vi har i dagens moderna samhälle så har vi tillgång till i stort sett alla kulturer som finns. Vi har en uppsjö av olika alternativ av val som kan göras i de olika livsfaserna. Ingenting är självklart längre, utan vi föds utan en fast identitet. Förr blev man t.ex. bonde om ens föräldrar var det. Nu kan alla utbilda sig och bli precis det de vill. I och med dessa faktorer finns det en risk att individen blir stressad och osäker. Vilken roll eller identitet ska man anamma? Giddens betecknar den tid vi lever i som en tvivlens tid. Vi kan inte längre göra som generationerna innan oss har gjort och vi måste hela tiden hitta nya vägar att gå (Giddens, Anthony, 2003).

Fortsatt är Giddens kritisk till hur den övervägande sociologin utgår från antingen *aktören* eller *strukturen*. Han vill hellre se det som en sammanhängande relation mellan *aktören-strukturen*, där strukturen måste ses som både medlet för och resultatet av aktörens handlingar. Vi har ofta givna ramar för hur vi hanterar vardagen. Vi vet vilka normer som gäller när vi t.ex. ska åka buss. Det finns en rad givna faktorer som att vi måste köpa en biljett och så vidare, men individen skapar också själv en viss struktur i denna handling genom sättet som individen gör det på. Detta kallar Giddens för en social praxis och utgör ett centralt begrepp i hans teori. Han utgår

från att individen, som Giddens kallar för agent, är kompetent att kunna hantera uppkomna situationer. Denna kunskap kallar han för *praktiskt medvetande* hos agenten.

Vi har enligt Giddens även ett *diskursivt medvetande*, som förklarar *varför* vi gör någonting. Giddens understryker att genom agentens kunnande på många nivåer, så handlar samhället inte ”bakom ryggen” på individen. Vi har enligt denna teori en förmåga att, på grund av den diskursiva reflektionen, ändra på ett handlingsmönster som inte fungerar (Andersen & Kaspersen, 2003).

Giddens förklarar alltså att det mänskliga beteendet karaktäriseras av viljestyrda handlingar och en förmåga att reflektera över beslut och beteenden. Han ansluter därmed till existentialismen genom att lyfta fram människan som en handlande varelse och menar, i motsats till andra postmoderna teoretiker, att människor besitter stor kunskap om den sociala verkligheten och att de har stora möjligheter att bidra till förändringar av samhället (Giddens, Anthony 1999).

Vidare vill vi förtydliga två centrala uttryck i Giddens samhällsteori som vi anser belyser viktiga aspekter på hur samhällets förändringar påverkar individen:

- **Individualisering:** Giddens talar om en ökad individualisering som innebär att människan i vårt senmoderna samhälle har betydligt större självbestämmanderätt än förr. Förr föddes man in i en identitet, till exempel som bondson, men nu måste man själv skapa sig en identitet (Giddens, Anthony 1999).
- **Livsstil:** Livsstilen innehåller ett flertal beteenden, rutiner och vanor som individen utvecklar och införlivar. En person kan ha flera kontextuellt bundna livsstilar, knutna till olika miljöer och situationer. Rutinerna är reflexivt öppna för förändringar utifrån självidentitetens rörliga karaktär. Individerna måste i stor utsträckning själv välja sin livsstil men yttre faktorer så som kön, klasstillhörighet, status och etnicitet påverkar också (Giddens, Anthony 1999).

2.3 Sammanställning och redogörelse

Syftet med vår undersökning är att få kunskap om hur föräldrar själva ser på sitt behov av föräldrastöd i föräldrarollen och i så fall i vilken form och av vem de önskar föräldrastöd. Vi vill också undersöka om det finns skillnader eller likheter i behov och önskemål mellan föräldrar.

Frågorna vi ställer i vår enkät är direkt kopplade till vårt syfte. Vi utgår från delar av vårt syfte för att få fram svaren på våra frågeställningar.

Vi gjorde en enkätundersökning, där underlaget är 80 enkäter med totalt 8 frågor som föräldrar i den offentliga miljön i Landskrona kommun har svarat på (Bilaga 1). I vår fortsatta framställning kommer vi först att presentera en sammanställning av de enkätsvar som kan räknas och mätas sedan en uppdelad sammanställning. För att göra sammanställningen av enkätsvaren mer lättöverskådlig bifogar vi den i tabellform (Bilaga 2). Efter vår uppdelade sammanställning kommer en tematisk redogörelse och en analys, som efterföljs av en sammanfattning och vår slutdiskussion.

2.3.1 Sammanställning av svaren från enkäterna

I början av vår enkät har vi olika bakgrundsvariabler för att kunna se och jämföra skillnader och likheter i svaren hos våra respondenter i vår undersökning. Vidare kommer bland annat frågor om och hur föräldrar anser att de har behov av föräldrastöd i sin föräldraroll samt av vem de önskar stödet. I detta avsnitt redovisar vi enbart vilka alternativ respondenterna angett på frågorna. På de frågor respondenterna kan ange flera alternativ redovisar vi olika kombinationerna av dessa i vår tematiska redogörelse. Vi lyfter fram de kombinationer där vi kan se att det finns ett mönster i svarsalternativen hos respondenterna och de kombinationer som de generellt har fyllt i. I vår sammanställning kan det resultera i att antalet svar inte överensstämmer med antalet respondenter.

Av de 80 enkäter vi gjorde är det 15 stycken män och 65 stycken kvinnor som svarade. Av männen är 2 stycken födda i annat land och av kvinnorna är 19 födda i annat land.

Männens åldrar varierar mellan att vara födda från år 1964 till 1981. Merparten av männen är födda mellan 1971 och 1976. Hos kvinnorna varierar åldrarna mellan att vara födda från 1960 till att vara födda till och med 1984. Största delen av de kvinnliga respondenterna är födda mellan år 1966 och 1978.

I fråga om utbildning är det 5 stycken män som har högskoleutbildning/universitetsutbildning, 8 stycken som har gymnasium och 2 stycken som enbart har avslutad grundskola. Av kvinnorna är det 20 stycken som har högskoleutbildning/universitetsutbildning, 37 stycken som har gymnasium och 8 stycken som har enbart avslutad grundskola.

En annan bakgrundsvariabel vi frågar om i enkäten är vilken boendeform våra respondenter har. 7 av männen bor i hyreslägenhet, 1 man bor i bostadsrätt och 7 stycken bor i villa. Av de kvinnliga respondenterna bor 37 stycken i hyreslägenhet, 8 stycken i bostadsrätt och 20 kvinnor i villa.

Vi frågar även om civilstånd hos våra respondenter och det är 4 män som är gifta, 8 som är sambo samt 3 som är ensamstående. 29 kvinnor är gifta, 26 är sambo, 8 är ensamstående samt 2 som svarar ”annat” varav en uppger skild och en förlovad.

På frågan om antal barn ger vi svarsalternativen *biologiska*, *adopterade*, *styvbarn* samt *familjehemsplacerade*. Männen har mellan 1 och 3 biologiska barn samt styvbarn. Ingen har adopterade eller familjehemsplacerade barn. Det är 9 stycken män som har 1 biologiskt barn samt 1 man som har 1 biologiskt samt 1 styvbarn, 3 män som har 2 biologiska barn samt 2 stycken män som har 3 biologiska barn. Kvinnorna har mellan 1 och 5 biologiska barn, styvbarn samt familjehemsplacerade. Ingen av kvinnorna har adopterade barn. Det är 24 stycken kvinnor som har 1 biologiskt barn, 19 som har 2 biologiska barn samt 2 kvinnor som har 2 biologiska samt 2 styvbarn, 11 stycken som har 3 biologiska barn, 6 stycken som har 4 biologiska barn samt 1 kvinna som har 5 biologiska barn. 2 kvinnor har 1 respektive 2 familjehemsplacerade barn.

Barnens åldrar frågar vi också om för att ta reda på om det finns en koppling mellan barnets ålder och behovet av föräldrastöd i föräldrarollen. Männen har barn födda mellan år 1991 och 2004. Den största frekvensen på barnens åldrar ligger mellan födelseåren 2000 och 2004. Kvinnorna har barn födda mellan 1984 och 2005. Störst frekvens i denna grupp finns mellan 1998 och 2004 med ett stort antal som är födda under 2000-talet. På 9 av barnen fick vi inte in någon ålder.

På frågan om föräldrarna anser att det finns en koppling mellan barnets/barnens ålder och föräldrarnas behov av stöd i föräldrarollen svarar 5 män att det finns en koppling, 8 svarar nej på frågan och 2 stycken anger inget svar. Av kvinnorna svarar 43 stycken att det finns koppling mellan barnets/barnens ålder och behovet av stöd i föräldrarollen, 21 stycken svarar att det inte finns en koppling samt 1 kvinna anger inget svar.

Vi har även frågan om föräldrarna anser att de har behov av föräldrastöd och på den frågan ger vi tre alternativ; *helt*, *delvis* och *inte alls*. Av männen svarar ingen att de anser att de helt har behov av stöd i föräldrarollen, 8 stycken svarar att de delvis anser att de har behov och 7 stycken svarar att de inte alls anser att de har behov av stöd. Av kvinnorna är det 8 stycken som svarar att

de anser att de helt har behov av stöd i föräldrarollen, 42 stycken svarar att de delvis anser att de har behovet samt 15 svarar att de inte alls anser att de har behov av stöd i föräldrarollen.

2.3.2 Delsammanställning av svaren från enkäterna

I denna uppdelade enkätsammanställning utgår vi ifrån fråga 1 i enkäten (Bilaga 1). Frågan vi ställde till föräldrarna var om de anser att de har något behov av föräldrastöd i sin föräldraroll. Det finns tre olika svarsalternativ *helt, delvis och inte alls*, av vilka föräldrarna ska välja ett. Det är utifrån de tre svarsalternativen vi har delat in föräldrarna i här i sammanställningen. Vi lyfter fram fakta från undersökningen och går inte in på skillnader och likheter i behov och önskemål mellan föräldrar i så stor utsträckning.

Respondenter som svarar att de helt har behov av stöd i sin föräldraroll

De som svarar att de har ett helt behov av föräldrastöd i sin föräldraroll är 8 stycken varav alla är kvinnor och hälften uppger att de är födda i ett annat land än Sverige. Det är en jämn åldersfördelning på dessa föräldrar där den äldste är född -62 och den yngste -80. 4 stycken har högskoleutbildning, 3 stycken gymnasium och 1 grundskola.

I denna grupp finns ingen som är ensamstående utan alla uppger att de har ett förhållande, antingen som sambo eller gift. Det finns endast biologiska barn till dessa föräldrar och hälften har 3 eller 4 barn, den andra hälften har 2 eller 1. 6 stycken uppger att det tycker att det finns en koppling mellan deras behov av föräldrastöd i föräldrarollen och barnens ålder. Närmare beskrivning om varför föräldrarna anser att det finns en koppling går vi in på i analysen. I denna grupp av föräldrar är barnens ålder jämnt fördelad. Barn som är 0-3 år finns det 4 stycken av, 4-7 år lika många, 8-12 år 2 barn och 4 stycken i åldern 13-18.

Hälften vill ha ett informellt föräldrastöd och 3 vill ha både ett informellt och ett organiserat stöd, endast 1 kan tänka sig ett enbart organiserat föräldrastöd. På frågan om av vem eller vad föräldern önskar föräldrastöd så svarar 5 stycken att de vill ha det av vänner/bekanta, 3 önskar det från släktingar, 3 vill ha förskola/skola som stöd, öppen förskola är det 5 föräldrar som önskar, 1 vill ha rådgivning via kommun eller landsting, 5 stycken kan tänka sig föräldragrupp, 1 anger stöd via Internet, 4 genom litteratur och 1 uppger Televisionen som annat. På frågan om vilka former av föräldrastöd som föräldern har faktisk erfarenhet av så såg det ut så här: Vänner/bekanta 6 stycken, släkt 3, förskola/skola 3, öppen förskola 6 stycken, rådgivning via

kommun eller landsting 2, föräldragrupp 3, Internet 1, litteratur 2 och på frågan om annat redovisas 1 svar med Television. På frågan om vem föräldern helst vill erhålla rådgivning och föräldragrupper i organiserad form från så svarar 4 BVC, 3 förskola/skola, 4 BUP, 2 socialtjänsten, 3 privata föräldracirklar samt att 2 föräldrar uppger familjekurator respektive familjerådgivare som annat.

På frågan om vilka föräldern har erfarenhet av så svarar 6 stycken BVC, 3 förskola/skola, 2 BUP, 1 socialtjänsten och 2 har det från privat föräldragrupp. De 2 föräldrarna som skrev in familjekurator och familjerådgivare har även erfarenhet av dessa former av stöd i föräldrarollen. 1 förälder svarar inte alls på frågan. Föräldrarna kan i sista frågan i enkäten ge förslag på andra former av föräldrastöd som de kunde tänka sig. I denna grupp på 8 föräldrar har 1 förslaget studiecirkel.

Respondenter som svarar att de delvis har behov av stöd i sin föräldraroll

Det är totalt 50 stycken som svarar att de delvis har ett behov av föräldrastöd i sin föräldraroll. Av dessa är 8 män och 42 är kvinnor. 12 stycken uppger att de är födda i ett annat land än Sverige och av dessa är 11 kvinnor och 1 är man. Åldern på dessa föräldrar är samlad till dem som är födda på 70-talet. Det är 38 stycken som är det. 10 föräldrar är födda på 60-talet och 2 stycken på 80-talet. 6 föräldrar uppger grundskola på utbildningsvariabeln, 30 stycken har genomgått gymnasiet och 14 har högskoleutbildning. I denna grupp är 6 stycken ensamstående, 24 är sambo och 19 stycken gifta, 1 uppger skild som annat. De föräldrar som har 1 eller 2 stycken biologiska barn var flest, totalt är det 38 av de 50 föräldrarna. Resten har 3, 4 eller 5 biologiska barn. 1 förälder har förutom 1 biologiskt barn även 2 styvbarn.

På frågan om respondenten helst önskar ett organiserat eller ett informellt stöd, så uppger 5 stycken att de kan tänka sig ett organiserat stöd medan 24 vill ha informellt stöd och 20 önskar både organiserat och informellt. 1 respondent väljer att inte svara alls på denna fråga. 33 föräldrar menar att det finns en koppling mellan barnets ålder och det egna behovet av stöd i föräldrarollen, medan 17 stycken inte anser det. På frågan av vem respondenten önskar stöd i sin föräldraroll så svarar 38 stycken att de vill ha stödet från vänner/bekanta, 35 från släktingar, 29 förskola/skola, 20 öppen förskola, 12 stycken rådgivning via kommun eller landsting, 27 föräldragrupp, 8 Internet och 9 stycken litteratur. 1 respondent svarar inte alls på frågan. Av dessa former av föräldrastöd i föräldrarollen är det 38 föräldrar som har erfarenhet av att få stöd i sin föräldraroll

via vänner/bekanta, 41 av släktingar, 23 från förskola/skola, 23 stycken öppen förskola, 8 rådgivning via kommun och landsting, 17 från föräldragrupp, 7 Internet, 12 litteratur och 1 förälder uppger spädbarnscenter som annat. 2 respondenter uppger att de inte har någon erfarenhet alls.

På frågan om vem föräldrarna helst vill erhålla stöd i föräldrarollen från, då det gäller rådgivning och föräldragrupper i organiserad form svarar 36 stycken att de vill erhålla denna form av stöd från BVC, 28 stycken från förskola/skola, 8 från BUP, ingen uppger privata föräldracirklar och 5 uppger att de vill erhålla denna form av stöd från socialtjänsten. På frågan om vilka av dessa föräldrarna har faktisk erfarenhet ifrån svarar 39 respondenter att de har erfarenhet av stöd i organiserad form från BVC, 24 stycken från förskola/skola, 6 svarar från BUP samt 5 föräldrar svarar att de har erfarenhet från socialtjänsten och 6 privata föräldracirklar.

Respondenter som svarar att de inte alls har behov av stöd i sin föräldraroll

Av de personer som svarar att de inte alls anser att de har behov av föräldrastöd i sin föräldraroll är 7 stycken män varav en av dessa män är född i annat land. Det är 15 kvinnor som uppger inte alls som svarsalternativ och av dessa kvinnor anger 4 stycken att är födda i ett annat land. På frågan om varför de inte alls anser att de har behov av föräldrastöd i föräldrarollen, redovisar vi anledningarna till detta i analysen.

Åldersfördelningen på de svarande är jämn varav den äldsta är född -60 och den yngsta är född -84, vilket är en spridning på 24 år. Även gällande civilstånd är fördelningen jämn, antingen är respondenterna gifta, sambo eller ensamstående där fördelningen är 9 respondenter som är gifta, 8 som är sambo och 5 stycken som är ensamstående.

De flesta respondenter har biologiska barn men även styvbarn och familjehemsplacerade barn ingår i denna grupp. Merparten har 1 biologiskt barn, men även 2, 3 samt 4 stycken biologiska barn finns i denna grupp. 2 stycken har både biologiska barn och styvbarn samt 2 stycken har familjehemsplacerade barn. 9 respondenter uppger att de anser att det finns en koppling mellan barnets/barnens åldrar och föräldrarnas behov av stöd i sin föräldraroll. Dessa 9 respondenter som svarar att det finns en koppling är mestadels kvinnor. 10 stycken av dem som beskriver att de inte alls anser att de har något behov av stöd i sin föräldraroll uppger att de inte anser att det finns en koppling. Barnens åldrar inom denna grupp varierar mellan att vara födda från -86 till -04.

Spridningen på barnens åldrar är jämn och antalet barn mellan 0-3 år är 12 stycken, mellan 4-7 år är det 7 stycken, i åldrarna 8-12 år är det 9 stycken samt i åldrarna 13-18 år är det 10 stycken.

Merparten, det vill säga 10 personer anger att de vill ha stöd i informell form medan det är 3 som svarar att de vill ha organiserat stöd samt lika många som önskar stöd både informellt och organiserat. Då föräldrarna svarar på frågan om vem de önskar stöd ifrån så svarar 14 stycken att de önskar stöd ifrån vänner/bekanta, 9 svarar att de önskar stöd ifrån släkt, 8 svarar att de önskar stöd ifrån förskola/skola, 2 att de önskar stöd ifrån öppen förskola, 2 stycken anger att stödet önskas från rådgivning via kommun eller landsting, 3 stycken önskar stöd från föräldragrupper samt 4 önskar stöd genom litteratur.

På frågan om vilken form föräldrarna har erfarenhet av så svarar 10 föräldrar att de har erfarenhet av stöd från vänner/bekanta, 9 stycken från släkt, 6 stycken från förskola/skola, 2 stycken från öppen förskola, 1 från föräldragrupp, 1 från Internet, 6 stycken från litteratur samt ingen som svarar att man erhållit stöd från rådgivning via kommun eller landsting. På frågan om vem föräldrarna helst vill erhålla stöd i föräldrarollen från, i form av rådgivning och föräldragrupper i organiserad form svarar 9 stycken att de vill erhålla denna form av stöd från BVC, 11 stycken från förskola/skola, 2 stycken från BUP, 2 stycken anger privata föräldracirklar samt ingen uppger att de vill erhålla denna form av stöd från socialtjänsten. På frågan om vilka av dessa föräldrarna har faktisk erfarenhet ifrån svarar 10 respondenter att de har erfarenhet av stöd i organiserad form från BVC, 9 stycken att de har erfarenhet från förskola/skola, 2 svarar från BUP samt 1 person svarar att denna har erfarenhet även ifrån socialtjänsten och privata föräldracirklar. Sista frågan i enkäten är att föräldrarna själva ska ge förslag på andra former av föräldrastöd än de vi anger. På den frågan är det endast 3 stycken som svarar, varav 1 anger diskussionsgrupper.

2.4 Tematisk redogörelse

Vi börjar vår enkät med bakgrundvariabler för att kopplat till de åtta enkätfrågorna kunna urskilja tendenser och mönster i likheter eller skillnader hos föräldrarna. Bakgrundsvariablerna vi väljer att ha med i vår enkät är kön, respondentens födelseår, respondentens födelse land, hemkommun, utbildning, boende, civilstånd, antal barn hos respondenten, samt barnets/barnens födelseår.

Dessa bakgrundsvariabler, förutom hemkommun, boende och barnets födelseår utgör teman i vår tematiska redogörelse. Som vi tidigare beskrivit har vi inte eftersträvat att respondenterna ska vara bosatta i Landskrona kommun utan endast vistas i kommunen vid tillfället för

undersökningen. Dessutom kan vi se att boendeform och kommuntillhörighet inte är relevant att redogöra för utifrån vårt syfte och frågeställningar. Vi kan inte heller se att det går att utläsa några generella tendenser utifrån dessa två bakgrundsvariabler. Vi väljer att inte redogöra för barnets födelseår i ett eget tema då respondenterna i enkäten fått svara på om de anser att det finns en koppling mellan barnets ålder och behovet av stöd i föräldrarollen, vilket vi redogör för under varje tema.

Under följande rubriker tittar vi mest på skillnader och likheter i föräldrarnas behov och önskemål av stöd i sin föräldraroll. Vi belyser hela vårt syfte under rubriken 3.1 Analys av tendenser och mönster. Vi redovisar undersökningsmaterialet utifrån våra teman. Vi kommer även att närmare titta på de olika kombinationer av de svarsalternativ som respondenterna uppgett i de frågor där flera alternativ varit möjliga att fylla i.

2.4.1 Kön

Vi är medvetna om att underlaget är obalanserat i antal män kontra kvinnor, men vi har ändå valt att göra jämförelser i vår tematiska redogörelse.

Männen har inget stort behov av föräldrastöd i föräldrarollen. Hälften anser att det finns ett visst behov medan andra hälften anser att de inte har ett behov. De som inte anser att de har behov har angett anledningar så som, ”har jättebra hjälp av egna föräldrar och vänner”, ”logik räcker långt, samt ”det fungerar! Sunt förnuft”. Dock svarar de som angett att de inte har något behov att de ändå har önskemål och erfarenhet av stöd från vänner och bekanta. Av dem som uppger att de har ett behov av stöd i sin föräldraroll så svarar de flesta av dessa män vänner/bekanta, släkt, förskola/skola samt öppen förskola som önskemål och erfarenhet av föräldrastöd. Majoriteten män anser inte att det finns en koppling mellan behovet av stöd och barnets ålder, men nästan lika många anger motsatsen. De som ser en koppling anger liknande anledningar så som att varje ålder har sitt behov, t.ex. ”olika problem vid olika åldrar, trotsålder samt inskolning”.

Kvinnorna svarar övervägande att de anser att det finns ett behov av stöd i föräldrarollen. Dessa kvinnor uppger att de har erfarenhet och önskemål i flera former, många svarar vänner/bekanta, släkt, öppen förskola, förskola/skola samt föräldragrupper. De kvinnor som uppger att de inte alls har behov av stöd i föräldrarollen, uppger mestadels erfarenhet och önskemål av informellt stöd, vilket stämmer med de män som svarar att de inte har behov. Dock

uppger kvinnorna att de har fler önskemål och erfarenheter av stöd i andra former, vilket främst gäller förskola/skola, än vad männen i samma grupp gör. Den grupp av kvinnor som svarar att de inte alls har behov av stöd i föräldrarollen svarar snarlikt som den grupp av män som svarar att de har ett visst behov av stöd i föräldrarollen. Hela gruppen kvinnor svarar, som männen, att de vill ha informellt stöd eller en kombination av både organiserat och informellt. Stor majoritet av kvinnorna anser att behovet av stöd är kopplat till barnets ålder. Detta är något som männen inte alls anser. De kvinnor som ser koppling mellan barnets ålder och behovet av stöd uppger att behovet av stöd är störst antingen de första åren eller i tonåren. Exempel på respondenters svar på anledningar är ”som äldre barn har man andra behov exempelvis läxor, som mindre kan det vara sjukdomar”, samt ”I början men också under årens lopp t.ex. tonår, trotsålder, sex och samlevnad osv.”.

2.4.2 Respondentens födelseår

Vi delar upp denna grupp i 60-, 70- och 80-talister för att göra materialet mer överskådligt. Vi är dock medvetna om att vårt underlag av respondenter födda på 1980-talet är litet men vi väljer ändå att ha med dessa som en egen grupp i vår redogörelse, då de på grund av att de är relativt unga är intressanta att titta på för sig anser vi.

Av de respondenter som är födda på 1960-talet uppger drygt hälften att de har behov av stöd i föräldrarollen, det vill säga att nästa lika många inte anser att de har ett behov av stöd i föräldrarollen. De som svarar att de inte har behov av stöd i föräldrarollen anger anledningar som ”känner mig trygg i min föräldraroll” samt ”känner att jag redan har allt stöd”. Trots att respondenterna svarar att de inte har behov av stöd i föräldrarollen, anger i stort sett alla att de önskar och har erfarenhet av stöd från vänner/bekanta men nästan ingen uppger släkt som önskemål och erfarenhet. Däremot uppger nästan hälften förskola/skola som önskemål och erfarenhet till stöd i föräldrarollen. Av dem som uppger att de har behov av stöd i föräldrarollen uppger majoriteten att de önskar och har erfarenhet av stöd i föräldrarollen från vänner/bekanta samt släkt. Majoriteten av 60-talisterna anger att de önskar ett informellt stöd i föräldrarollen, nästan lika många uppger önskemål om både informellt och organiserat. Endast ett fåtal uppger att de önskar enbart ett organiserat stöd i föräldrarollen. Angående kopplingen mellan barnens ålder och behovet av stöd i föräldrarollen så anser hälften att koppling finns medan andra hälften

anser att det inte finns en koppling. Respondenterna ser främst koppling till behov av stöd i föräldrarollen i barnens tonår.

Nästan alla av 70-talisterna uppger att de har någon form av behov av stöd i föräldrarollen. De som anger att de inte har något behov av stöd i föräldrarollen anger anledningar som ”jag tycker att det går bra som det är”. Av 70-talisterna svarar majoriteten att de har önskemål och erfarenhet, precis som 60-talisterna, av stöd i sin föräldraroll av vänner/bekanta. Detta gäller även de som svarar att de inte anser att de har behov av stöd i sin föräldraroll. Till skillnad från 60-talisterna är det lika många 70-talister som även önskar och har erfarenhet av stöd i föräldrarollen av släkt samt föräldragrupper. De uppger även att det är ett informellt stöd de önskar. När det gäller kopplingen mellan barnets/barnens åldrar och behovet av stöd i föräldrarollen så är det en jämn fördelning av dem som anser att det finns en koppling och de som inte anser att det finns en koppling. Åldern föräldrarna anger att de har behov av stöd är främst de första åren upp till 3-års trots. Exempel på respondenters svar är att ”första åren tar mest tid” samt ”de första månaderna, det är en så stor omställning”. Vad vi kan utläsa av dessa svar är att både 60- och 70-talister utgår från sina egna barns ålder med kopplingen till behovet av stöd i sin föräldraroll. Eftersom många av 70-talister önskar och har erfarenhet av föräldragrupper så har vi även tittat på av vem dessa föräldrar vill erhålla denna form av stöd. De flesta i denna grupp uppger att de önskar och har erfarenhet av föräldragrupper i organiserad form genom BVC samt förskola/skola.

Hälften av 80-talisterna svarar att de anser att de har behov av stöd i sin föräldraroll. De som inte anser att de har behov av stöd i sin föräldraroll har uppgett anledningar som ”det är både jag och min man som hjälper varandra med barnen”. Fastän att respondenterna uppger att de inte har behov av stöd i föräldrarollen anger de ändå att de har önskemål och erfarenhet av stöd i föräldrarollen. Däremot finns det ingen gemensam linje i deras svar, utan de har en väldigt skiftande erfarenhet och önskemål av stöd i föräldrarollen. Även de som uppger att de har ett behov av stöd i sin föräldraroll svarar väldigt olika. Det är alltså även här svårt att utläsa några mönster eller tendenser eftersom det inte finns någon gemensam linje i svaren. Däremot går det att utläsa att de som är födda på 80-talet antingen vill ha ett informellt stöd eller ett organiserat stöd i sin föräldraroll. De flesta ser att det finns en koppling mellan barnet/barnens ålder och behovet av stöd i föräldrarollen. Åldrarna de anger är 2-5 år.

2.4.3 Respondentens födelseland

Vi är medvetna om att underlaget är obalanserat i antal respondenter födda i annat land kontra respondenter födda i Sverige, men vi har ändå valt att göra jämförelser i vår redogörelse.

Av de respondenter som är födda i annat land anser merparten att de har behov av stöd i sin föräldraroll. Stödet de önskar och har erfarenhet av är framförallt informellt, i form av vänner/bekanta, släkt samt förskola/skola. De som inte anser att det finns ett behov av stöd i föräldrarollen menar att de klarar av det själv tillsammans med den andre föräldern. Ett exempel på att de inte anser att behov finns är ”för att det inte bara är jag som tar hand om barnen, det är pappan också”. Av dem som inte anser att det finns behov av stöd i föräldrarollen anger majoriteten inte heller något önskemål om vem de önskar stöd i föräldrarollen ifrån. De har dock uppgett att de har erfarenhet av föräldrastöd från vänner/bekanta, släkt samt förskola/skola. Fördelningen mellan dem som anser att det finns en koppling mellan barnets ålder och behovet av stöd i sin föräldraroll och dem som inte ser en koppling är jämn i denna grupp. De som anser att det finns en koppling, anger att åldern/åldrarna de har behovet av stöd i föräldrarollen främst är i förskoleåldern samt i tonårstiden.

Majoriteten av dem som är födda i Sverige anger att de har ett visst behov av stöd i föräldrarollen. De kan tänka sig stödet i föräldrarollen både informellt och organiserat. Denna grupp anger även att de både önskar och har erfarenhet av stöd i föräldrarollen i flera olika former, så som vänner/bekanta, släkt, förskola/skola, öppen förskola, föräldragrupper samt rådgivning av kommun och landsting. I denna grupp anger övervägande antal respondenter att vid rådgivning och föräldragrupper i organiserad form så önskar de erhålla det genom BVC, förskola/skola samt BUP. De som anger att de inte anser att de har behov av stöd i föräldrarollen uppger anledningar som att de är grundtrygga och att det inte behövs. Till skillnad från de respondenter som är födda i annat land så anger majoriteten av de svenskfödda att de önskar stöd i föräldrarollen av vänner/bekanta, släkt samt förskola/skola. Denna grupp anger även att det är vänner/bekanta, släkt samt förskola/skola de har erfarenhet av.

Hos de svenskfödda respondenterna, vilket överensstämmer med de respondenter födda i annat land, är fördelningen jämn mellan dem som anser att det finns koppling mellan barnets ålder och behovet av stöd i föräldrarollen och dem som inte anser att det finns en koppling. Skillnaden mellan de olika grupperna är att de svenskfödda respondenterna anger olika svar, vilka täcker alla ålderskategorier.

2.4.4 Utbildning

Vi delar upp detta tema i tre undergrupper efter utbildningsnivå; grundskola, gymnasium och högskola/universitet.

Merparten av de respondenter som enbart har avslutad grundskola anser att de har något behov av stöd i sin föräldraroll. Dessa uppger att de önskar och har erfarenhet av stöd från vänner/bekanta, släkt, förskola/skola samt öppen förskola. De som inte anser att de har behov av stöd i föräldrarollen anger dock att de önskar och har erfarenhet av stöd i föräldrarollen från vänner/bekanta och släkt. Det är enbart det informella stödet respondenter i hela denna grupp önskar. Fördelningen mellan dem som anser att det finns koppling mellan barnets ålder och behovet av stöd är jämn med dem som inte ser denna koppling. De som anger att en koppling finns uppger att det är i åldrarna 3-5 år.

Av dem som även har gymnasieutbildning anser merparten att de har ett behov av stöd i föräldrarollen. De som uppger att de inte har ett behov av stöd i föräldrarollen ger som anledning till detta att de redan har tillräckligt med stöd i form av den andre parten samt av vänner och släkt. Exempel på respondenters svar är ”vi klarar det bra själv ” samt ”tycker att jag får den hjälp/stöd som behövs av min man”. Hälften av dem som inte anser att de har behov av stöd, uppger att de ändå önskar stöd i föräldrarollen av vänner/bekanta samt släkt. Den andra hälften har inga önskemål, men alla har erfarenhet av vänner/bekanta samt släkt. De respondenter som har gymnasieutbildning anger att de kan tänka sig stöd i föräldrarollen antingen informellt, organiserat eller i båda formerna. De som anser att de har behov av stöd i föräldrarollen uppger att de önskar och har erfarenhet av vänner/bekanta, släkt, förskola/skola, öppen förskola samt föräldragrupp. Vid rådgivning och föräldragrupper i organiserad form önskar och har respondenterna erfarenhet från BVC, förskola/skola, BUP samt privata föräldracirklar. I gymnasiegruppen svarar i princip alla respondenter att de anser att det finns en koppling mellan barnets ålder och behovet av stöd i föräldrarollen. Respondenterna har angett olika svar till varför de anser att det finns en koppling, där svaren täcker alla ålderskategorier.

Av dem som har högskola/universitet som utbildningsnivå uppger majoriteten att de har behov av stöd i föräldrarollen. De respondenter i denna grupp som inte anser att de har behov av stöd i föräldrarollen ger anledningarna som att de känner sig trygga i sin föräldraroll och att de anser att de klarar det själva. De som inte alls anser att de har behov av stöd i föräldrarollen

uppger ändå ett flertal alternativ när det gäller önskemål av; vänner/bekanta, släkt, förskola/skola samt litteratur. Det är även dessa de har erfarenhet av. Även dem som anser att de har behov av stöd i sin föräldraroll har uppgett samma alternativ gällande önskemål och erfarenhet som dem som inte anser att de har något behov. Respondenterna i hela denna högskola/universitetsgrupp kan tänka sig främst att erhålla stöd i föräldrarollen både i informell och i organiserad form. Till skillnad från gymnasiegruppen men i likhet med grundskolegruppen, så är fördelningen jämn mellan dem som anser att det finns ett behov av stöd i föräldrarollen och barnets ålder och dem som inte anser att det finns ett behov. Man kan även se en likhet mellan högskola/universitetsgruppen och gymnasiegruppen gällande de åldrar som respondenterna angett att kopplingen finns i. Svaren varierar och täcker alla ålderskategorier.

2.4.5 Civilstånd

Vi gör uppdelningen på detta tema i gifta, sambo och ensamstående. Det är två respondenter som svarar annat; skild och förlovad. Dessa två svar väljer vi att inte redogöra för eftersom vi inte med säkerhet kan veta vilken av de kategorier vi redogör efter dem tillhör. Vi är medvetna om att det utifrån vår undersökning inte finns någon större skillnad på att vara gift eller sambo, men vi väljer att skilja på det i vår redogörelse, för tydlighetens skull.

Två tredjedelar av respondenterna som är gifta uppger att de anser att det finns behov av stöd i föräldrarollen. Dessa önskar och har erfarenhet av stöd i föräldrarollen av vänner/bekanta, släkt, förskola/skola samt öppen förskola. Formerna respondenterna önskar stöd i föräldrarollen är informell samt både informell och organiserad. Få svarar att de endast önskar stöd i föräldrarollen i organiserad form. De som inte anser att det finns behov av stöd i föräldrarollen, ger motiveringen till detta att de har sitt stöd genom den andre föräldern/partnern. Många av dem som uppger att de inte har behov av stöd i sin föräldraroll anger även att de inte har några önskemål, dock har de mycket skiftande erfarenhet av stöd i föräldrarollen. De har erfarenhet av allt från vänner/bekanta till rådgivning via kommun eller landsting. Majoriteten av de gifta respondenterna svarar att de ser en koppling mellan barnets ålder och behovet av stöd i föräldrarollen. Respondenternas svar på i vilken ålder de ser behovet av stöd i föräldrarollen varierar mycket från svar till svar och täcker alla ålderskategorier.

Vad gäller dem som uppger att de är sambo så är det ett fåtal respondenter som svarar att de inte alls har något behov av stöd i föräldrarollen. Anledningen de ger är att de är trygga och klarar

sig själv. De har däremot både erfarenhet och önskemål av att få stöd i sin föräldraroll genom framförallt vänner/bekanta och förskola/skola. Formen på föräldrastödet ska vara helt informell eller både informell och organiserad. Ingen uppger att de endast vill ha ett organiserat stöd i sin föräldraroll. Majoriteten i den här gruppen ser inte heller en koppling mellan barnets ålder och sitt behov av stöd i föräldrarollen. Av dem som är sambo och uppger att de helt eller delvis har behov av stöd i sin föräldraroll är önskemål och erfarenheten lite bredare än de som är sambo och inte har något behov av föräldrastöd. Precis som den gruppen uppger de vänner/bekanta och förskola/skola, men i lika stor utsträckning är det även släkt, öppen förskola och rådgivning via kommun och landsting som uppges. Vad det gäller av vem dessa skulle vilja erhålla rådgivning och föräldragrupper i organiserad form så svarar nästan alla BVC och förskola/skola, över hälften har även fyllt i privata föräldracirklar som ett alternativ. De flesta kan även se en koppling mellan sitt eget behov av stöd i föräldrarollen och barnets ålder. Anledningar och åldrar som uppges är osäkerhet och eftersträvan till gemenskap med andra föräldrar, framförallt kring barnets första tre år, men även när det gäller tonåren.

I gruppen ensamstående är det hälften som anser att de har behov av stöd i föräldrarollen. Dessa respondenter anger att de önskar och har erfarenhet av vänner/bekanta, släkt samt föräldragrupp. Vid rådgivning och föräldragrupper i organiserad form svarar de att de önskar erhålla samt har erfarenhet från förskola/skola samt privata föräldracirklar. De som inte anser att det finns ett behov av stöd anger anledningar som ”känner inte något behov för någon form av stöd förutom ekonomiskt”, ”är grundtrygg” samt ”tycker det fungerar bra med mina barn”. Av dessa uppger majoriteten dock att de önskar och har erfarenhet av stöd i föräldrarollen av vänner/bekanta och släkt. Formen som de ensamstående önskar stöd i föräldrarollen är informell eller både informell och organiserad, vilket överensstämmer med gruppen gifta. Merparten av de ensamstående anser att det finns en koppling mellan barnets ålder och behovet av stöd i föräldrarollen. Kopplingen ser föräldrarna främst i åldrarna 0-6 år samt i tonåren.

2.4.6 Barn

Vi delar in detta tema i tre grupper efter antal barn respondenterna har. Vi har valt att dela in de efter 1 barn, 2 barn samt 3-5 barn. Vi gör inte indelningen efter om det är biologiska-, adopterade-, styv- eller familjehemsplacerade barn utan utgår endast efter antalet barn.

Av de respondenter som har 1 barn svarar en svag majoritet att de anser att det har ett visst behov av stöd i föräldrarollen. Respondenterna önskar och har erfarenhet överlag av stöd i föräldrarollen av många olika parter, de flesta anger många eller alla de alternativ vi ger i vår enkät. Vid rådgivning och föräldragrupper i organiserad form anger flertalet respondenterna att de önskar och har erfarenhet av stöd från framförallt BVC. De som inte anser att de har behov av stöd i sin föräldraroll uppger anledningar som att de redan har tillräckligt stöd av vänner och den andre partnern. Av dem som inte anser att de har behov av stöd i föräldrarollen uppger många att de önskar och har erfarenhet från vänner/bekanta, några önskar och har erfarenhet av släkt och ytterligare några uppger att de har önskemål och erfarenhet från förskola/skola. Merparten svarande med 1 barn anser att det finns en koppling mellan barnets ålder och behovet av stöd i föräldrarollen. De åldrar man anger är framförallt de första åren. Av denna grupp svarar även övervägande del att de önskar stöd i föräldrarollen i informell eller både informell och organiserad form. Få svarar att de endast önskar stöd i föräldrarollen i organiserad form.

Majoriteten av de respondenter som har 2 barn anser att de har behov av stöd i föräldrarollen. Formen dessa önskar stöd i föräldrarollen är informell eller både informell och organiserad. Majoriteten uppger även att de önskar och har erfarenhet av stöd i föräldrarollen av många olika parter, främst uppger de vänner/bekanta, släkt, förskola/skola samt öppen förskola. Detta stämmer med vad de som har 1 barn uppger. Av dem som inte anser att de har behov av stöd i föräldrarollen motiverar de det med att de redan har stöd av partnern. Av vem dessa önskar stöd i föräldrarollen varierar mycket, de har även mer erfarenhet av stöd än vad de önskar. För gruppen med 2 barn svarar en svag majoritet att de inte anser att det finns en koppling mellan barnets ålder och behovet av stöd i föräldrarollen, vilket inte överensstämmer med vad de svarande med 1 barn anser.

Hos de respondenter som har 3-5 barn uppger lika stor del att de anser att de har helt behov av stöd i föräldrarollen som de som uppger att de inte alls har behov av stöd i föräldrarollen. Dock uppger majoriteten att de helt eller delvis har ett behov av stöd i föräldrarollen. De som inte anser att de har ett behov av stöd i föräldrarollen ger anledningar som att de redan har stöd, att de är trygga i sig själva samt att behovet inte finns. Dessa respondenter önskar och har ändå erfarenhet av vänner/bekanta, släkt samt förskola/skola. Även de som uppger att de har behov av stöd i föräldrarollen uppger vänner/bekanta, släkt, förskola/skola, dessa uppger också öppen förskola, föräldragrupp och Internet som önskemål och erfarenhet. Vid rådgivning och föräldragrupper i

organiserad form uppger majoriteten att de önskar och har erfarenhet genom BVC samt förskola/skola. Många av respondenterna uppger BUP som enda alternativ på önskemål och erfarenhet. Fördelningen, hos de med 3-5 barn, mellan att önska stöd i föräldrarollen i informell och både informell och organiserad form är jämn. Exakt hälften i denna grupp anser att det finns en koppling mellan barnets ålder och behovet av stöd i föräldrarollen, vilket stämmer med merparten av vad de svarar som har 1 barn. De anledningar som dem som anser att det finns en koppling anger, är att olika åldrar har olika problem.

3. ANALYS

3.1 Analys av tendenser och mönster

I detta avsnitt belyser vi föräldrars behov av stöd i sin föräldraroll samt av vem och i vilken form de önskar detta stöd. Vi tar även upp likheter och skillnader mellan föräldrar samt gör jämförelser mellan de olika temana och kopplar det till teorier.

Vi ser att genomgående i alla grupper så anser föräldrarna att de har något behov av stöd i föräldrarollen. Detta kopplar vi till Giddens samhällsteori om att vi lever i en tvivlens tid. Det finns ett behov av bekräftelse av den roll/identitet som individen har valt. Vi kan utläsa att de föräldrar som inte anser att de har behov av stöd i sin föräldraroll ändå till stor del har både önskemål och erfarenhet av stöd främst från vänner/bekanta och släkt, men även förskola/skola. Vi drar slutsatsen att dessa respondenter inte ser vänner/bekanta och släkt som ett föräldrastöd enligt vår definition. Däremot finns det två grupper som inte följer detta mönster och det är de som är gifta och de som är utlandsfödda. De som i dessa två grupper uppger att de inte har ett behov av stöd i sin föräldraroll, uppger även att de inte har några önskemål men att de har erfarenhet av stöd. Dessutom har även hälften av dem som har gymnasieutbildning och som uppger att de inte har behov av stöd i sin föräldraroll heller inga önskemål om stöd. Det som däremot är en röd tråd i den totala gruppen föräldrar som svarar att de inte alls har ett behov av föräldrastöd, är att de uppger att de är trygga och redan har tillräckligt stöd i sin föräldraroll. Detta att föräldrar känner att det har ett tillräckligt stöd i sin föräldraroll genom sitt eget nätverk tyder på att de lever i en Gemeinschaft enligt Tönnies teori. Däremot borde de, anser vi, befinna sig i en Gesellschaft då de lever i en mellanstor stad som, enligt denna teori, är det avgörande för om man som individ känner en tillhörighet och gemenskap med grannar, vänner och bekanta.

Av de föräldrar som uppger att de har ett behov av stöd i sin föräldraroll så finns det en del genomgående önskemål hos respondenterna i de olika grupperna. Vi ser en likhet mellan den grupp som inte alls anser att de har ett behov av stöd i sin föräldraroll och de som är utlandsfödda och som önskar ett föräldrastöd. Även dessa önskar och har erfarenhet av vänner/bekanta, släkt och förskola/skola. De som överlag uppger många olika alternativ på önskemål av stöd i sin föräldraroll är kvinnor, svenskfödda, de som har gymnasie- samt högskoleutbildning, sambo, de som har 1 barn samt de som har 3-5 barn. Vi kan se att de föräldrar som har 2 barn är de som skiljer sig från temat barn genom att de önskar vänner/bekanta, släkt, förskola/skola samt öppen förskola. Detsamma uppger män, gifta och de som har grundskola att de önskar och har erfarenhet av. De som är ensamstående och 70-talister önskar och har erfarenhet av stöd i sin föräldraroll av vänner/bekanta, släkt och föräldragrupper. 60-talisterna uppger endast vänner/bekanta samt släkt som önskemål och det man har erfarenhet av som stöd i sin föräldraroll. Genomgående ser vi att det som föräldrarna önskar är det samma som de har erfarenhet av.

Vi kan även utläsa att av de föräldrar som anser att de har behov av stöd i föräldrarollen så anser merparten att de delvis har behov och att det inte är många som anser att de helt har ett behov av stöd i sin föräldraroll.

Föräldrarna ser oftast ett behov av stöd i föräldrarollen kopplat till den ålder som det egna barnet befinner sig i. Männen är den grupp som definitivt inte anser att det finns en koppling mellan barnets ålder och behovet av stöd i föräldrarollen. De grupper som definitivt ser kopplingen är framförallt 80-talisterna, sambo, de som har gymnasieutbildning och de med 1 barn.

När det gäller i vilken form av stöd föräldrarna kan tänka sig så är det väldigt få som uppger att de vill ha endast ett organiserat föräldrastöd i föräldrarollen. Den informella formen och en kombination av informellt och organiserat stöd är den de flesta önskar. Vi ser en tendens till att vilja ha ett informellt stöd i sin föräldraroll hos männen, utlandsfödda, de som har grundskola och 70-talisterna. Det finns även de grupper som inte kan tänka sig en kombination av ett informellt och organiserat stöd i sin föräldraroll utan antingen vill ha ett informellt eller ett organiserat stöd. Detta är framförallt gällande för dem med gymnasieutbildning, 2 barn och 80-talister. Resterande grupper vill alltså ha en kombination av det informella och det organiserade stödet i sin föräldraroll. Habermas menar att systemet koloniserar livsvärlden och att detta resulterar i kriser i

livsvärlden som individerna upplever som meningslöshet och bristande tilltro till det som samhället/staten organiserar och står för. Detta kopplar vi till de svar från föräldrarna i Landskrona kommun som vi har fått, eftersom de främst önskar och har erfarenhet av det informella stödet i föräldrarollen. Det är väldigt få som vill erhålla ett enbart organiserat stöd. Vi kan se att systemet koloniserar livsvärlden genom de svar vi har fått av föräldrarna i vår undersökning. Föräldrarna uppger att de inte önskar ett organiserat föräldrastöd i sin föräldraroll vilket kan bero på att de upplever en misstro och meningslöshet till att söka stöd via systemet/myndigheter. Denna bristande tilltro och meningslöshet till myndigheten kopplar vi till att systemet har en annan sorts kommunikation än i livsvärlden. Vidare säger Habermas att det kan uppstå en osäkerhet kring den personliga identiteten och var man hör hemma, vilket föräldrarna i vår undersökning dock inte uppger i sina svar att de upplever. Detta baserar vi på att föräldrarna uppger att de inte har så stort behov av stöd i sin föräldraroll och att de har en grundtrygghet som gör att de känner sig säkra i sin föräldraroll.

Att föräldrar önskar det informella stödet i sin föräldraroll kan vi även koppla till Tönnies Gemeinschaft som står för ett samhälle där grundläggande behov och känslor tillfredställs. Behoven och känslorna blir tillfredställda genom de inre banden som finns mellan människor i Gemeinschaft. I vår undersökning gäller det i form av släktskap och relation med vänner/bekanta.

Genomgående av de föräldrar som har önskat ett organiserat stöd i sin föräldraroll kan vi utläsa att det framförallt är genom BVC, förkola/skola, privata föräldracirklar samt BUP man önskar det. I stort sett ingen vill ha föräldrastöd via socialtjänsten.

Vår undersökning visar generellt på att föräldrar har det som Giddens uttrycker som ett praktiskt medvetande. Med detta menar vi att vi kan se att föräldrar överlag säger att de klarar av sin föräldraroll och vet var de ska söka kunskap och stöd i situationer och faser där de tillfälligt känner att det behövs. Även om vi inte, vilket Giddens beskriver, kan leva som vi har gjort i tidigare generationer så har dagens föräldrar förmågan att anpassa sig till den föräldrarollen som samhället kräver. Giddens menar att vi i dagens samhälle har en ökad individualisering, som för individen innebär en ökad självbestämmanderätt över sin identitet. Detta utläser vi genom att föräldrarna i vår undersökning beskriver att de i lika stor utsträckning söker stöd av vänner och bekanta som av släkt. Vidare är det upp till varje förälder att själv utforma sin föräldraroll eftersom man, enligt Giddens, idag själv måste skapa sin identitet vilken man förr föddes in i. Att föräldrar idag har tillgång till både vänner/bekanta samt släkt som stöd till sin föräldraroll är en

skillnad mot förr. Skillnaden ligger i att man förr inte hade den självbestämmanderätten att välja sin identitet och vem man ville/kunde lyssna på, man blev som sin förälder.

Föräldrarna i vår undersökning har skiftande bakgrund och livssituation, trots detta kan vi utläsa att de önskar stöd i sin föräldraroll av andra föräldrar via t.ex. öppen förskola. Det är som Giddens säger att vi som individer har flera kontextuellt bundna livsstilar som är knutna till olika miljöer och situationer. När de befinner sig på öppna förskolan så är det ett visst beteende, som gäller livsstilen att vara förälder. Däremot när dessa föräldrar befinner sig på sitt arbete är det andra normer än att vara just förälder som gäller. Då innebär det att man istället går in i livsstilen att vara anställd/arbetare.

4. AVSLUTNING

4.1 Sammanfattning

Vår undersökning har syftet att få kunskap om hur föräldrar själva ser på sitt behov av föräldrastöd i föräldrarollen och i så fall i vilken form och av vem de önskar föräldrastöd. Vi ville också undersöka om det finns skillnader eller likheter i behov och önskemål mellan föräldrar.

Litteratur vi har tagit del av visar att diskussioner om föräldrastöd funnits sedan 1960-talet. Diskussionerna har sett lite olika ut men har ändå baserats på att föräldrar behöver stöd i sin föräldraroll. Litteraturen vi har tagit del av visar även på de förändringar som skett i samhället och i rollen som förälder under de senaste årtiondena. Förändringar som skett för föräldrar är bland annat att idag så är otryggheten gällande ekonomi och arbete mycket större än vad den var förr. En annan förändring är att föräldrar idag inte har lika mycket hjälp av andra generationer när det gäller barn som tidigare, man har idag inga klara förebilder. Detta beror mycket på att äldre generationer idag är aktivare längre inom arbete och fritid än vad de var förr.

Vår undersökning visar på att majoriteten föräldrar som ingår i vår undersökning anser att de har ett behov av stöd i sin föräldraroll. Merparten föräldrar anser att de delvis har ett behov och inte många anser att de helt har ett behov av stöd i sin föräldraroll. De önskar stöd och har erfarenhet från främst av vänner/bekanta, släkt samt förskola/skola. De grupper som uppger flest alternativ på önskemål och erfarenhet av stöd i föräldrarollen är kvinnor, svenskfödda, de som har gymnasie- samt högskoleutbildning, sambo, de som har 1 barn samt de som har 3-5 barn. Även de som menar att de inte anser att de har behov av stöd i sin föräldraroll uppger att det är

vänner/bekanta, släkt samt förskola/skola som de har stöd och erfarenhet från. Det finns dock tre grupper som skiljer sig från resterande av dem som svarar att de inte anser att de har behov av stöd i sin föräldraroll; gifta, utlandsfödda samt hälften av de med gymnasieutbildning. Dessa uppger att de inte heller önskar stöd i någon form, vilket de andra grupperna gjort. Detta visar även att det är ett informellt stöd de flesta önskar. Många kan även tänka sig stöd i föräldrarollen i både organiserad och informell form men inte många vill erhålla stöd i föräldrarollen endast i organiserad form. Vid föräldragrupper och rådgivning i organiserad form föredrar föräldrarna att erhålla detta från BVC, förskola/skola, privata föräldracirklar samt BUP. Hos dem som inte anser att de har behov av stöd i sin föräldraroll ser vi en röd tråd i anledningarna till varför de inte anser att de har behov av stöd i sin föräldraroll. Anledningarna är genomgående att de är trygga samt att de redan har tillräckligt med stöd i sin föräldraroll. Genomgående i undersökningen är det så att föräldrarna önskar stöd i sin föräldraroll av samma parter som de redan har erfarenhet av. Föräldrarna ser oftast att det finns koppling mellan behovet av stöd och barnets ålder. De kopplar behovet av stöd i sin föräldraroll främst till den ålder som de har barn i för tillfället. De som skiljer sig mest från resten av föräldrarna är männen, som i större utsträckning än kvinnorna inte anser att det finns en koppling mellan behovet av stöd i föräldrarollen och barnets ålder.

4.2 Slutdiskussion

Det har varit en intressant process att vara med om. Från en diskussion oss författare emellan till en enkätundersökning som i sin tur har utgjort basen för vår c-uppsats. Vi har i den tematiska redogörelsen och i analysen försökt belysa det som vi ansåg vara utmärkande i varje grupp, men även generella resultat hos föräldrarna i stort. Det vi inte har med i analysen är vad vi själva har fått för nya tankar under arbetet med uppsatsen. Det är sådana nya tankegångar vi tar upp i vår slutdiskussion.

En intressant iakttagelse vi gjorde var att föräldrarna överlag beskrev att det finns en koppling mellan det egna behovet av stöd i föräldrarollen och det/de egna barnets/barnens ålder. Vi gör det antagandet att det generellt sett är lättare att koppla behovet till barnet/barnen. Att se att man som vuxen själv har ett behov av att få stöd i sin föräldraroll av någon annan verkar svårare. Det är som vi ser det lättare att lägga det på att det är barnets/barnens beteende som är det grundläggande för behovet.

Vi gjorde vår undersökning utifrån ett vuxenperspektiv, där vi ville titta på hur föräldrar ser på sitt behov av stöd i sin föräldraroll. Enligt Giddens lever vi i en värld som hela tiden är i förändring. Föräldrar idag kan inte längre följa invanda generationsmönster utan måste hela tiden hitta nya metoder i sin roll som förälder. Den roll som föräldrar har idag är alltså inte samma föräldraroll som deras föräldrar hade. Med tanke på Giddens teori så trodde vi innan vår undersökning att föräldrarna skulle önska ett annat stöd i sin föräldraroll än det informella via släkt, vänner/bekanta och istället ta ett steg åt ett mer organiserat föräldrastöd. Våra resultat visar att så inte är fallet, utan föräldrarna överlag svarar att de inte önskar ett stöd i sin föräldraroll som kommer från utomstående eller någon myndighet. Vi kan också se att det föräldrarna i vår undersökning efterfrågar gällande föräldrastöd i föräldrarollen, framförallt är ett utbyte av kunskap mellan föräldrar och vänner/bekanta när barnet/barnen är små. När barnet/barnen växer upp till tonåringar så är föräldrarnas behov av stöd inriktat på en mer faktisk och praktisk hjälp. Här hamnar vi i en diskussion som gäller att vara just tonårsförälder. Vår erfarenhet av att själva vara tonårsföräldrar eller att ha haft kontakt med tonårsföräldrar under vår praktikperiod säger oss att det är under tonårsperioden som många föräldrar ”släpper” sitt barn. Detta kan vi se på deltagarantalet på t.ex. föräldramöte eller i barnens frivilliga aktiviteter. Om det nu är så att tonårsföräldrar vill ha ett mer praktiskt stöd i sin föräldraroll, varför drar de sig då undan i just denna period? Är det kanske så att barnet är motsträvigt till att föräldern ska delta och få insyn i barnets värld? Om det är så och föräldern i detta har svårt att gå emot sin tonåring så kan vi se att det skulle införas mer obligatorisk närvaro vid t. ex. föräldramöte på skolan, men också att föreningar på något sätt får in de vuxna som en naturlig länk mellan aktiviteten och hemmet. Detta i sin tur kan öppna upp naturliga nätverk runt tonåringarna och föräldrarna kan söka stöd av varandra vid behov. Det är också just detta som föräldrarna i vår undersökning till stor del önskar.

Ytterligare en intressant sak som har kommit fram i vår undersökning är att föräldrarna i stort anser att de har ett behov av stöd i föräldrarollen men att detta stöd helst ska vara i informell form, det vill säga främst genom vänner/bekanta, släkt och förskola/skola. Vad som också är tänkvärt är att de som inte anser att de har något behov av stöd i sin föräldraroll ändå uppger att de önskar och har erfarenhet av stöd genom samma parter som de som anser att de har ett behov av stöd i sin föräldraroll. Detta bedömer vi vara en ren tolkningsfråga och att det säkert varit mer överensstämmande svar om vi ställt frågorna annorlunda. Vi bedömer att dessa respondenter

egentligen menar samma sak men att de enbart tolkar det olika. Eftersom vi sett att det främst är det informella stödet som föräldrar efterfrågar så ställer vi oss frågan om vad detta kan bero på? Är det så att föräldrar idag bara vill ha stöd när de själva vill? Eller kan det vara att man inte vill behöva engagera sig i föräldragrupper eller att behöva binda upp sin tid till avtalade tider? Kan det helt enkelt vara så att det inte finns ett bra utbud av organiserat stöd i föräldrarollen i Landskrona kommun som det är idag? Vi vet att det i Landskrona kommun pratas om vilka former av organiserade föräldragrupper som man bör starta samt vilken inriktning dessa ska ha, men kommer det kanske för sent?

Vi trodde att vi skulle få se större skillnader gällande män och kvinnor och även gällande ensamstående och de som har en partner. Att män inte ser en koppling mellan barnets ålder och behovet av stöd i föräldrarollen kan kanske bero på att män tar saker lite mer som det kommer och överlag inte oroar sig lika mycket som kvinnor. Vad som överraskar oss är att ensamstående föräldrar inte anser sig ha mer behov av stöd i föräldrarollen än vad andra gör. Är det så att samhället inte är så ensamt och fullt av tvivel som Giddens menar? Vi tolkar, att Tönnies menar, att vi idag till stor del lever i ett Gesellschaft. Undersökningen är gjord i en stad vilket betyder att det skulle råda Gesellschaft samhälle och där man oftast har flyktiga kontakter med folk. Familj, vänner och släkt har kanske större betydelse och större potential idag än vad man tror?

Vad vi även funderade på när vi var färdiga med vår enkätinsamling var fördelningen mellan antalet kvinnor och män som svarade. Som vi tidigare redogjort så var det under dagtid som vi utförde vår undersökning, vilket ledde till att det blev många småbarnsföräldrar som svarade på enkäten. Inom politiken pratas det mycket om att papporna ska komma in mer i barnens vardag och vara mer delaktiga. Det pratas om att avsätta större del av föräldraförsäkringen till papporna för att tvinga dem att ta ut mer föräldraledighet. Fördelningen på föräldrarna i undersökningen visar att det är mammorna som till störst del är hemma med barnen, vilket alltså visar att man inte kommit så långt i denna fråga trots mycket uppmärksamhet både inom politik och i media. Vad kan det då bero på att det är mammorna som är hemma med barnen? I Landskrona, som är en arbetarstad, tror vi det kan bero på att föräldrarna inte har råd att låta pappan vara hemma, då det fortfarande är männen som har de högre lönerna i vårt samhälle. Dock visar vår undersökning att 20 stycken av de 65 mammorna har högskoleutbildning och för dessa är kanske anledningarna andra än ekonomiska?

Vad vi reagerar på hos de högskoleutbildade föräldrarna var att både de som anser och de som inte anser att de har behov av stöd i sin föräldraroll har samma önskemål och erfarenheter oavsett. Kan det vara så att dessa föräldrar är vana att söka kunskap och ser det som något naturligt att ifrågasätta och förändra?

När det gäller rådgivning och föräldragrupper i organiserad form uppger föräldrarna att de helst vill erhålla detta genom BVC, förkola/skola, privata föräldracirklar samt BUP. Nästan inga föräldrar uppger att de önskar denna form av stöd i sin föräldraroll från socialtjänsten. Vi ställde oss frågan vad detta kan bero på? Har socialtjänsten än idag en stämpel på sig att vara en myndighet som tar barnen ifrån en om man kommer i kontakt med dem? Är föräldrar rädda för att söka upp socialtjänsten när det gäller problem med relationer av olika slag, eller är det kanske så att föräldrarna inte vet om att de kan vända sig till socialtjänsten med denna typ av ärenden?

Vem har det egentliga ansvaret för barnens välmående i vårt samhälle? Svaret borde enligt oss självklart vara föräldern. När är det då rätt av samhället/staten att gå in i en familjs vardag och bedöma att de behöver hjälp eller stöd? I den statliga utredningen som vi har hämtat en del information ifrån kan vi se att de tar avstånd från experten som har den enda ”riktiga sanningen och kunskapen”. De beskriver istället de professionella som en hjälpare och stödjande expert, en som har den speciella kompetensen och som kan använda sig av sin kunskap i syfte att stärka och stötta den som söker hjälp. Vidare lyfter de fram att förälderns engagemang och inflytande i barnets skolgång är direkt kopplat till ett mer gynnsamt beteende hos barnet. Kopplar vi denna information till vår undersökning i Landskrona kommun så kan vi se att föräldrarna vill ha en vardaglig och informell kontakt med förskola/skola. Som vi ser det så bör skolan ta ett större ansvar att se till barnets hela vardag och bidra till att föräldern blir en del av skolans värld. Med dagens nedskärningar inom skolan så lägger vi inte detta direkt på lärarna, utan det är först och främst politikerna som måste börja se föräldern som en viktig resurs för barnet. På så sätt kan vi alla som på olika sätt vill arbeta med barn, föräldrar och familjer börja tänka utifrån ett mer förebyggande arbetssätt. Att koppla en eller ett par socionomer från socialförvaltningen direkt till varje skola i kommunen, tror vi, ytterligare hade bidragit till ett nätverkstänkande och familjen som en enhet.

Det är hur vi än vänder och vrider på det inte enkelt att vara förälder idag. Alla, både barn och vuxna, matas med information via media om hur vi ska vara och se ut. Inte så sällan kolliderar den vuxnes uppfattning om hur det ska vara med barnets. Det är då konflikterna uppstår och

barnet som i sig är gränssökande har svårt att veta när gränsen är nådd om föräldern inte orkar eller kan visa detta tydligt i varje konflikt. Detta kan vi se i olika "Nanny" program på TV varje vecka. Det vi med säkerhet kan säga är att barn aldrig är förutsägbara och vi vill avsluta med ett citat som säger mycket om föräldraskapets dilemma: "Inga utvecklingsteorier i världen kan förutsäga ett barns utveckling. Möjligen kan de i efterhand förklara något av den" (Wahlgren, 1993, s 367).

5. KÄLLFÖRTECKNING

Antologier

Falk, Jørn (2003) "Ferdinand Tönnies" i Andersen, H & Kaspersen, L,B., red,: *Klassiska och moderna samhällsteorier*. Lund: Studentlitteratur.

Andersen, Heine (2003) "Jürgen Habermas" i Andersen, H & Kaspersen, L,B., red,: *Klassiska och moderna samhällsteorier*. Lund: Studentlitteratur.

Kaspersen, L,B (2003) "Anthony Giddens" i Andersen, H & Kaspersen, L,B., red,: *Klassiska och moderna samhällsteorier*. Lund: Studentlitteratur.

Monografier

Bäck-Wiklund, Margareta & Bergsten, Birgitta (1997) *Det moderna föräldraskapet – en studie av familj och kön i förändring*. Stockholm: Natur och kultur.

Giddens, Anthony (1999) *Modernitet och självidentitet – Självet och samhället i den senmoderna epoken*. Göteborg: Daidalos AB.

Giddens, Anthony (2003) *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur.

Holme, Idar Magne & Solvang, Bernt Krohn (1997) *Forskningsmetodik – Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur.

Wahlgren, Anna (1993) *Barnaboken – Barnavård, barnuppfostran 0-16 år*. Stockholm: Bonniers Juniorförlag AB.

Officiella tryck

Konventionen om barnets rättigheter. Mänskliga rättigheter (2000) Stockholm:
Regeringskansliet Utrikesdepartementet,

Nya verktyg för föräldrar – förslag till nya former av föräldrastöd 2004:49. Stockholm: Statens folkhälsoinstitut.

Internet 2005

Regeringens hemsida <http://www.regeringen.se/content/1/c6/02/51/00/57b6375f.pdf>

(SOU: 1997:161 *Stöd i föräldraskapet*)

Bilaga 1. Enkät

Vi är två socionomstudenter, Sandra Andersson och Marie Eriksson, som läser sjätte terminen på Socialhögskolan vid Lunds Universitet. För tillfället håller vi på med en C-uppsats, där syftet med vår undersökning är att få kunskap om hur föräldrar själva ser på sitt behov av föräldrastöd i föräldrarollen och även i vilken form och av vem föräldrar önskar föräldrastöd.

Därför vänder vi oss nu till dig som är förälder med en förfrågan om att fylla i en enkät som kommer att vara ett underlag i vår analys. Svaren kommer att sammanställas, men dessa kommer inte att kunna spåras eller publiceras var för sig. Däremot kommer vår uppsats att läggas ut på Internet under Socialhögskolans hemsida.

Vid frågor eller vidare information kontakta gärna:

Sandra Andersson tfn 0733 – 479016

Marie Eriksson tfn 0706 -377555

Tack för din medverkan!

Enkät för undersökning om föräldrastöd i föräldrarollen

(Vid behov av mer plats går det bra att skriva svaren på baksidan)

Datum _____

Man _____ Kvinna _____ (sätt kryss)

Födelseår _____ Födelseland (om annat än Sverige) _____

Hemkommun Landskrona: Ja _____ Nej _____

Utbildning: Grundskola _____ Gymnasium _____ Högskola/Universitet _____

Boende: Hyreslägenhet _____ Bostadsrätt _____ Villa _____

Civilstånd: Gift _____ Ogift _____

Sambo _____ Ensamstående _____ Annat _____

Antal barn: Biologiska _____ Adopterade _____ Styvbarn _____

Familjehemsplacerade (om mer än 1 år) _____

Barnens födelseår _____

Fråga 1a

Anser du att du har behov av någon form av föräldrastöd i din föräldraroll?

Helt _____ Delvis _____ Inte alls _____

Fråga b

Om inte alls, varför?

Fråga 2

I vilken form önskar du/skulle önska föräldrastöd i föräldrarollen?

Informellt (spontana vardagliga kontakter med såväl vänner/bekanta som förskola/skola) _____

Organiserat (planerade kontakter eller strukturerad information som t.ex. rådgivning och föräldragrupper) _____

Fråga 3a

Av vem önskar du föräldrastöd? (går att kryssa flera alternativ på både 3a och b)

Vänner/bekanta _____ Släkt _____ Förskola/Skola _____ Öppen förskola _____ Rådgivning via

kommun eller landsting (telefon eller enskilt) _____ Föräldragrupp _____ Internet _____

Litteratur _____ Annat _____

Fråga b

Vilka/vilken form av föräldrastöd har du erfarenhet av?

Vänner/bekanta _____ Släkt _____ Förskola/Skola _____ Öppen förskola _____ Rådgivning via

kommun eller landsting (telefon eller enskilt) _____ Föräldragrupp _____

Internet _____ Litteratur _____ Annat _____

Fråga 4

Vad var anledningen till att du sökte föräldrastöd och tyckte du att du fick hjälp?

Fråga 5a

Anser du att det finns en koppling mellan barnets/barnens ålder och ditt behov av föräldrastöd?

Ja _____ Nej _____

Fråga b

Om ja på fråga 5a, vid vilken ålder och av vilken anledning:

Fråga 6

Vid rådgivning och föräldragrupper i organiserad form, vem vill du helst erhålla det ifrån?
(går att kryssa flera alternativ)

BVC _____ Förskola/Skola _____ BUP (Barn- och ungdomspsykiatrisk mottagning) _____

Socialtjänsten _____ Privata föräldracirklar _____ Annat _____

Fråga 7

Vilka har du erfarenhet av? (går att kryssa flera alternativ)

BVC _____ Förskola/Skola _____ BUP _____ Socialtjänsten _____ Privata föräldracirklar _____

Annat _____

Fråga 8

Ge förslag på andra former av föräldrastöd än ovan som du skulle kunna tänka dig!

Bilaga 2. Sammanställning av enkäter

	Män	Kvinnor
Antal	15	65
Annat födelseland	2	19
Utbildning:		
Grundskola	2	8
Gymnasium	8	37
Högskola	5	20
Boende		
Hyseslgh	7	37
Bostadsrätt	1	8
Villa	7	20
Civilstånd		
Gift	4	29
Sambo	8	26
Ensamstående	3	8
Annat		1 skild, 1 förlovad

	Män	Kvinnor
Födelseår	1964	2 * 1960
	1967	1961
	1968	3 * 1962
	2 * 1971	3 * 1963
	1972	2 * 1964
	2 * 1973	1965
	1974	4 * 1966

	2 * 1975	2 * 1967
	2 * 1976	2 * 1969
	1977	6 * 1970
	1981	2 * 1971
		3 * 1972
		3 * 1973
		6 * 1974
		5 * 1975
		5 * 1976
		6 * 1977
		2 * 1978
		1979
		3 * 1980
		1982
		1983
		1984

Antal barn	Män	Kvinnor
Biologiska		
1	9 st	24 st
2	3 st	19 st
3	2 st	11 st
4		6 st
5		1 st
1 biologiskt + 1 styvbarn	1 st	
2 biologiska + 2 styvbarn		2 st
Familjehemsplacerade		
1		1 st
2		1 st

	Män	Kvinnor	
Barnets födelseår	1991	2 * 1984	3 * 1995
	1993	1985	4 * 1996
	1995	2 * 1986	4 * 1997
	2 * 1997	4 * 1987	5 * 1998
	1998	4 * 1988	6 * 1999
	4 * 2000	4 * 1989	6 * 2000
	3 * 2001	3 * 1990	16 * 2001
	2 * 2002	2 * 1991	14 * 2002
	5 * 2003	1992	9 * 2003
	3 * 2004	5 * 1993	26 * 2004
		3 * 1994	2005
			9 st vi ej fått ålder på

	Män	Kvinnor
Fråga 1a) Behov av föräldrastöd?		
Helt	0	8
Delvis	8	42
Inte alls	7	15
Fråga 2) Vilken form?		
Informellt	7	31
Organiserat	2	7
Både och	4	22
Inget svar	2	5
Fråga 5) Koppling barns ålder?		
Ja	5	43
Nej	8	21
Inget svar	2	1